TRST, nedelja
8. aprila 1956
Leto XII. - Št. 85 (3323)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II, nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.
MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 400, vnaprej: četrtletna 1100, polletna 2100, celoletna 4100 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Izjava o skupnem nastopu PSI in UP na upravnih volitvah 27. in 28. V.

Obe stranki obenem pozivata ostale napredne demokratične stranke v borbo za prevzem vodstva države - Poziv KPI volivcem - Načrt palače Chigi za izvedbo predlogov glede čl. 2 NATO

(Od našega dopisnika)

RIM, 7. — Italijanska socialistična stranka PSI in gibanje Unità Popolare sta objavili danes skupno izjavo, v kateri je rečeno, da bosta obe politični struji nastopili skupno na prihodnjih volitvah v mnogih italijanskih centrih in da je Unità Popolare sklenila volilne sporazume v nekaterih italijanskih mestih z drugimi silami laične demokracije, PSI in Unità Popolare jamčita javnemu mnenju in drugim političnim silam formiranje širokega demokratičnega gibanja, v katerem je mesto vseh tistih političnih strank, skupin in demokratičnih državljanov, ki so bili združeni v oboroženem odporu proti fašizmu in nacizmu in ki se morajo sedaj združiti v okviru politične in socialne realnosti današnje Italije, da bi uresničile ideale odporniškega gibanja, na katerih temelji republiška ustava. Danes vsekakor obstajajo pogoji za uresničenje široke politike gospodarske in socialne usmeritve, ki je sposobna privesti delavske množice na vodstvo države z borbo za izvedbo političnih in socialnih določb ustave, za krajevne avtonomije, za uresničenje demokratične politike, ki bo odpravila ekonomske in socialne privilegije, za evropsko politiko miru in razorožitve, ki bo razbila naprotujoče si bloke sil.

Centralni komite PSI pa se bo sestal jutri in bo razpravljal o smernicah predvolilne borbe. Po nekaterih vesteh bodo razpravljali tudi o odmevu moskovskega kongresa KP ZSSR v Italiji. Centralni komite bo verjetno ponovno izvolil v vodstvo poslanca Lelia Bassa.

Jutrišnja «Unità» bo objavila poziv glavnega sveta KPI, v katerem se poudarja, da je politika vladne večine ohranitev privilegirane skupine, ki zastavlja trojne zveze velikih delodajalskih organizacij in zahtevajo oblast v gospodarstvu, upravnem in posameznih življenju države. «Na volitvah, nadaljuje KPI, morajo volivci pretehtati namene zveze delodajalcev. Zato KPI poziva državljane, naj se združijo okrog programa, ki zahteva obnovo in pokrajin s pomočjo krajevnih avtonomij. V pozivu se zahteva odstavitev prefektov in njihove birokratske burbonskega fašističnega tipa in ustanovitev tega vsej Italiji deželnih uprav. Ta program vsebuje dalje boj proti špekulaciji s tem, za gradnjo hiš, proti kraji monopolov na škodo ljudstva in občin, zahtevo po znižanju električnih tarif itd.

Vodstvo krščanske demokracije pa je objavilo poročilo, ki je na svojem včerajšnjem sestanku proučilo politični položaj na Siciliji. Vodstvo je izrazilo tudi zadnja navodila za učinkovito delo na prihodnjem sedanju glavnega odbora.

Zunanje ministrstvo pripravlja načrt o uresničenju gospodarske in socialne solidarnosti v smislu člena 2 atlantskega pakta. Načrt bo pregledal Gronchi pred svojim odhodom v Pariz 25. t. m. O tem je Martino razpravljal na sestanku z veleposlaniki. Cisto Luce. Leva opozicija pa meni, da načrt za zastarel, ker je predsednik francoske vlade Guy Mollet med tem časom s svojimi izjavami šel dalje od Gronchija, in ker bodo tudi sovjetski voditelji ZSSR v Londonu ter voditelji Francije v Moskvi imeli mnogo daljnosežnejši pomen. V tej zvezi je iz krogov predsedništva republike zvedelo, da bo prav tako predsednika v Parizu imelo mnogo prispeval k prosvetlitvi mednarodne pomiritve na člen 2 atlantskega pakta, t. j. se v večji meri govori o tem omogoča. Na splošno pričakuje, da bo parlamentarni obisk dal vsej italijanski javnosti politiki nov zalet in večjo vlogo. Zaradi tega se govori o velikim zanimanjem pričakovanju sestanek zunanjepolitičnega komisije senata, za katerega se je govorilo, da bo že v prihodnjem tednu in je sedaj napovedan za jutri. Martino je na tem sestanku govoril o odnosih z ZDA. Govorili bodo poleg tega tudi senatorji Menghi, Guglielmoni, Crulli, Irelli, Feretti in Cardina. Senator Menghi bo govoril o somalskem vprašanju, ki bo razpravljali bodo tudi o bližnjem vzhodu.

Predvideva se tudi sestanek predsednika s Hammarskjoeldom, vendar to še ni gotovo, ker je tajnik OZN nocoj odpotoval iz Rima. V tem primeru bo tajnik OZN sprejel predsednika Gronchija jutri.

A. P.

Bivši minister Spychalski tudi na svobodi

VARŠAVA, 7. — Poljska agencija PAP objavlja danes celotni tekst govora, v katerem je generalni sekretar Poljske delavske stranke Edvard Ochab sporočil osvobojitev že desetin oseb, katerih nedolžnost je dokazana; med temi osebami je bivši minister ministrskega predsednika Vladislav Gomulka, bivši namestnik ministra za obrambo Marian Spychalski ter general Vaclav Komar, tudi bivši namestnik ministra za obrambo.

Spychalski je bil tudi minister za obnovo. Ko se je vrnil v Varšavo, je bil zelo delaven kot član vlade ter eksponent stranke. V avgustu leta 1951 je prišlo 9 poljskih častnikov, med katerimi so bili 4 generali, pred proces zaradi izdajstva. Po obtožnici so bili odgovorni, da so skušali vzpostaviti «titovski režim» na Poljskem s pomočjo Velike Britanije in ZDA. Večina obtožencev je imela visoke vojaške službe v varšavski vladi v času, ko je bil Spychalski pomočnik ministra za obrambo. Vsi štirje generali so bili obsojeni na dosmrtno ječo. Večina ostalih obtožencev pa je bila obsojena na zaporne kazni od 10 do 15 let. Med procesom so nekateri obtoženci obtoževali Spychalskega izdajalskega delovanja. Predstavnik obtožbe je izjavil, da se je začela preiskava proti Spychalskemu, ki je bil v tem času aretiran, toda ni nikoli prišel pred proces. O njem se nič ni slišalo do junija preteklega leta, ko se je dramatično pojavil kot priča na nekem drugem političnem procesu v Varšavi.

V svojem včerajšnjem govoru je Ochab izjavil, da ni nobenega dokaza, da bi bil delal Spychalski proti režimu, da pa je bil nedvomno odgovoren za kršitve direktiv stranke in vlade, za odklone v političnem delu v vojski in pa, da je varal vodstvo stranke, katerega član je bil. Spychalski je priznal svojo krivdo glede na te obtožbe, ker pa za ostale obtožbe ni bilo podlage, je bil zopet izpuščen.

O generalu Komarju je Ochab rekel, da je bil izpuščen že leta 1954 in da je bil v preteklem mesecu zopet sprejet v poljsko delavsko stranko. Postopek proti njemu je bil namreč ukinjen, ker se je izkazalo, da so obtožbe o njegovem protidržavnem delovanju provokatorske. Drugih 38 članov stranke, je dejal Ochab, je bilo zopet sprejetih v stranko že leta 1954. Tisti, ki so odgovorni, da so obtoževali Komarja, to so visoki funkcionarji vojaškega obveščevalnega urada, so pa bili odpuščeni in obtoženi.

Ochab je tudi dejal, da je bilo več kot 20 obsojenih poljskih častnikov zopet izpuščenih in rehabilitiranih. Bili so zapleteni v proces avgusta 1951, a pozneje se je izkazalo, da je bila obtožba sestavljena na nezakonit način. Dva izmed štirih generalov, ki so bili na procesu obtoženi, Kirchmeier in Mosser, sta bila deležna zmanjšanja kazni ob pomilostitvi in bila sta zopet izpuščena zaradi bolezni. Mosser je bil leta 1951 sojen kot kriv sodelovanja z Nemci med drugo svetovno vojno in izdajstva. Ochab je tudi povedal, da proučujejo pritožbo, ki so jo predložili obtoženci zaradi ravnanja preiskovalnih oblasti, ki so se ukvarjale z njihovim primerom.

Kongres ANPI se bo danes zaključil

MILN, 7. — Danes se je nadaljeval kongres ANPI. Govorili so številni delegati, med katerimi tudi Ferruccio Parri. Parri je poudaril, da je sedanji politični položaj velike važnosti za vse Italijane, še posebno pa za bivše člane odporniškega gibanja. Govornik je poudaril, da je izvedba načel, ki jih določa ustava, eden od vzrokov, ki vežejo odporniško gibanje na zakone države in za zaradi česar je vedno veljavna aktualna akcija ANPI. «Se mnogo je treba napraviti», je zaključil Parri.

Govorila sta tudi jugoslovanski delegat Ivan Maček in češkoslovaški delegat Debrič. Kongres se bo zaključil jutri.

KOPENHAGEN, 7. — Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Gromiko je nocoj v Kopenhagnu govoril članom združenja danskih študentov in predlagal ustanovitev posebne evropske organizacije, da se s tem začne sodelovanje evropskih držav na področju miroljubne uporabe atomske sile.

Mogoče revidiran proces proti Mariji Svermovi

PRAGA, 7. — Čeprav je včeraj v Moskvi predsednik češkoslovaške poslanske zbornice Fierlinger izjavil, da ne bo kake revizije procesa proti Slanskemu, pa oblasti v Pragi vztrajno molčijo o tem procesu. Danes dopoldne so v zunanjem ministrstvu izjavili, da ne morejo niti komentirati in niti potrditi Fierlingerjeve izjave, katere avtentični tekst še ni prišel v Prago. Pač pa je dal izjavo o tej stvari češkoslovaški poslanik na Dunaju Otakar Vašek. Dejal je, da Slanski in ostalih 11 obtožencev, ki so bili skupaj z njim leta 1952 usmrčeni, ne bodo rehabilitirani, ker je večina obtožb proti njim utemeljenih. Možno pa je, da se ponovno prouči primer Marije Svermove, ki je bila leta 1954 obsojena na dosmrtno ječo, pozneje pa pomiloščena na 15 let ječe.

LONDON, 7. — Po današnji seji, ki jo je imelo predsedstvo Socialistične internacionale, so objavili izjavo, s katero zavračajo možnost zbliževanja med socialisti in komunisti.

PLODNO DELO KOMISIJ Medparlamentarne unije

Sprejet kompromisni predlog resolucije o razorožitvi - Odložitev sprejema Kitajske Pravica vseh narodov do samouprave

DUBROVNIK, 7. — Svet interparlamentarne unije je danes popoldne na svoji seji, ki je trajala 3 ure in pol, sklenil odložiti sprejem Kitajske v organizacijo. Za odložitev je glasovalo 32 članov sveta, proti odložitvi 23, medtem ko se je 5 članov vzdržalo glasovanja.

Komisija za zmanjšanje oborožitve je na dopoldanski seji sprejela kompromisni predlog resolucije, ki je sinteza sovjetske in britanske resolucije. Resolucija poziva vlade, zlasti tiste, ki so zastopane v pododboru za razorožitev, naj nadaljujejo napore za sporazum, ki naj bi vseboval: 1. Takojšnje ukrepe za ustvarjanje ozračja zaupanja, kot so ukrepi, ki sta jih predložila Eisenhower in Bulganin in drugi, da bo lahko sprejet načrt o razorožitvi, ki bi vseboval odgovarjajoče nadzorstvo. 2. Zmanjšanje oboroženih sil in klasične oborožitve vseh držav, kot prvo etapo na poti splošne razorožitve. 3. Poznejšo preved proizvodnje in uporabe vseh orožij za množično uničevanje, s tem, da se, ko bo to mogoče, doseže sporazum za prenehanje poskusov z nuklearnimi eksplozijami. 4. Učinkovit mednarodni sistem inšpekcije in nadzorstva, ki bi jamčil, da bi države spoštovale sprejete obveznosti. Komisija je nadalje sklenila sklicati ponoven sestanek v Zenevi, če se bo za to zglasilo najmanj 15 parlamentarnih skupin članov komisije.

Komisija za neavtonomna ozemlja je sprejela resolucijo, ki med drugim ugotavlja, da ima vsak narod pravico do samouprave in da se vprašanje zrelosti naroda za samoupravo predloži OZN, če pride do nesporazuma med narodom in državo upraviteljico o tem vprašanju. Komisija je nadalje predlagala svetu, da to vprašanje postavi na dnevni red konference v Bangkoku. Nocoj je predsednik jugoslovanske skupine Vladimir Simić priredil banket na čast udeležencem konference.

Spaak v Beogradu

BEOGRAD, 7. — Danes popoldne je prispel v Beograd belgijski zunanji minister Henry Spaak, ki bo teden dni gost državnega tajnika Koče Popoviča. Na zemunskem letališču so belgijskega ministra pozdravili državni tajnik Koča Popovič, zastopniki zveznega izvršnega sveta, beograjskega okraja in drugi visoki funkcionarji državnega tajništva za zunanje zadeve. V izjavi tisku je Spaak poudaril, da ne prihaja na razgovore o medsebojnih vprašanjih, kajti med Jugoslavijo in Belgijo ni nobenih problemov niti težav. Toda navada je, da se politiki sestajajo, da bi izmenjali misli, da bi na ta način dobili jasnejše poglede o vprašanjih, ki se postavljajo. «Prepričan sem, je zaključil Spaak, da bodo moji razgovori z jugoslovanskimi kolegi pripomogli, da dosežemo ta cilj in da bomo lahko ugotovili, da so naši cilji skupni, to je, da delamo za utrditev miru.»

Nocoj je bil Spaak gost na privatni večerji veleposlanika Belgije Coignea. Jutri zvečer pa bo državni tajnik Koča Popovič priredil v prostorih zveznega izvrsnega sveta svečan sprejem na čast belgijskemu zunanjemu ministru.

PEKING, 7. — Pekinški radio je javil, da sta SZ in Kitajska podpisali sporazum za razširitev sovjetske pomoči Kitajski. SZ bo pomagala Kitajski za izpolnitev načrtov za zadnji dve leti prve petletke in za začetno dobo druge petletke.

Jalovi poskusi šovinističnega rovarjenja

Včeraj smo poročali, da so svetovalci štiristranske koalicije in svetovalec dr. Teiner (PSI) glasovali za predlog občinskega odbora o 240 novih imenih ulic in trgov. Vprašanje mestne toponomastike ne bi zbudilo nobene pozornosti med prebivalstvom, če ne bi šlo pri tem za neko določeno, premišljeno, izzivalno dejanje nepoboljšljivih šovinističnih nestrpnežev. To je potrdil osebno župan Bartoli, ko je predložil občinskemu svetu zadevni sklep z izjavo, da je bila njihova osnovna misel pri izbiri imen za nove ulice in trge «ohraniti čisti italijanski značaj tržaške občine». V tej izjavi je ves program diskriminacijske politike občinskega odbora proti tržaškim Slovencem, proti pomirjenju in mirnemu sožitju med Slovenci in Italijani na našem področju in tudi proti dobrim odnosom med dvema sosednima državama. To vlogo igrajo župan Bartoli in njegovi najožji sodelavci v občinskem odboru že vseh sedem let, odkar imajo v rokah tržaško občinsko upravo.

Svetovalci naprednih strank v občinskem svetu so predlagali vključitev v seznam novih imen, ulic in trgov tudi nekaj slovenskih zaslužnih mož na kulturnem in znanstvenem področju in imena tržaških padlih protifašističnih borcev. Občinski odbor je vse te predloge zavrnil. Zato so slovenski in nekateri italijanski svetovalci, ki so predlagali slovenska imena, obdolžili člane odbora šovinizma, sovraštva do slovenskih občanov, politične nestrpnosti in falzificiranja dejanskega etničnega položaja področja. Na te upravičene obtožbe župan Bartoli ni odgovoril, ker pač ni mogel trditi, da slovenski občani nimajo pravice do slovenskih uličnih imen. To pravico po jim je osporaval z neresničnimi izjavami o položaju v istrskih mestih, z ironiziranjem imen slovenskih književnikov, kot na primer: «Cankar ali Kankar, kdo je to?»... itd. itd. Začel je histerično kričati in naštevati italijanska ulična imena v istrskih mestih, ki naj bi jih po njegovem jugoslovanske oblasti spremenile v slovenska in hrvatska, zgražal se je celo nad imeni Ulice bratstva, Ulice Aldo Negri (ki gotovo ni ne slovenske in niti hrvatske narodnosti), Ulice Maksima Gorkega, in da so črtali imena Nazaria Saura, Decumana, Vittorio Veneto, Cavour, VIII Novembre, Basilica, Battisti itd. Ni hotel pa povedati, da so v Kopru še vedno Ulica Carlo Combi, Ulice dei Consoli, Ul. Marconi, Verdi, v Izoli Ul. Mario Moro in druge, v Piranu Trg Tartini itd. Nadaljevali bi lahko z naštevanjem mnogih imen italijanskih osebnosti in borcev, imen, ki dokazujejo pravilno pojmovanje demokracije in bratskega sožitja dveh narodnosti onstran meje.

Toda ce bi bilo Bartoliju in njemu podobnim za resnično obrambo italijanstva v Istri, bi ravnali drugače. Zavedali bi se, da so slabo informirani o preganjanju njihovih sonarodnjakov in bi končno spregledali vso dosedanjo zmoto. Začeli bi sodelovati z vladno politiko na področju izboljšanja odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Kot Tržačani pa bi morali prav v tržaški občini, ki jo upravljajo, vreči prvo seme mirnega sožitja in bratstva med italijanskimi in slovenskimi občani. In prav seznam 240 novih imen ulic in trgov jim je nudil zelo ugodno priliko v tem pogledu. Napravili pa so prav obratno. Začeli so ponovno pogrevati narodnostno mržnjo. Ta pojav danes ni osamljen.

Nedavno so ti šovinistični krogi izsilili novo diskriminacijo s spremembo pokrajinskega volilnega zakona.

Isti krogi nenehno pritiskajo v svojem tisku na oblasti, da se s prirejanjem sodnih procesov proti antifašistom kršijo ustavna načela in določbe londonskega memoranduma. Zaradi posledic tega pritiska so že več kot eno leto po nedolžnem v zaporu škedenjski antifašisti.

Zaradi njihovega ravnanja se še danes ne izpolnjujejo določbe Posebnega statuta.

Pretekli teden je zločinska roka oskrunila spomenika bazoviških žrtev pri Bazovici in partizanskih borcev na Katinari. Podžupan Visintin je v imenu občinskega odbora obsodil ta dejanja in prisotni svetovalci so se pridružili podžupanovi obsodbi. Mnenja pa smo, da tudi ta skrunitev ni bila storjena tjavdan in da je bilo to zločinsko dejanje premišljeno, storjeno z namenom razburiti duhove in povzročiti nemir med prebivalstvom.

Čemu vse to?

Ne smemo pozabiti, da so upravne občine e in pokrajinske volitve pred vrati, da se prav danes neuradno začne predvolilna kampanja in da so v ta namen nekatere stranke sklicale politična zborovanja. Predvolilna borba bo na našem področju slonela predvsem na gospodarskih vprašanjih in socialnih pridobitvah. Poklicni šovinisti ne morejo več slepiti ljudi z borbo za državno pripadnost mesta. S tem so izgubili iz rok glavno orožje za borbo proti naprednim silam, ki zahtevajo rešitev gospodarske krize, izboljšanje delovnih pogojev delavcev, socialne reforme in predvsem delo za odpravo brezposelnosti. Ti šovinisti, ki vedno podpirajo protitržaško gospodarsko politiko Confindustrie, izgubljajo sedaj tla pod nogami zaradi nevzdržnega gospodarskega stanja in zahtev celotnega prebivalstva, naj izpolnijo dane obljube. Zavedajo se, da nimajo danes v rokah ničesar, s čimer bi se predstavili volivcem in jim pokazali, kaj so pravzaprav v sedmih letih upravljanja občine napravili za naše mesto.

Trst je danes v obupnem gospodarskem položaju. Nima ladij, nima zadostnih rednih pomorskih prog, nima toliko industrije, da bi zaposlila brezposelne, trgovina na drobno in na debelo gre rakovo pot, davki in cene nenehno naraščajo, plače so vedno enake; hkrati pa je brezposelnost v zadnjih mesecih presegla 21.000 enot, narašča nezaupanje domačinov v prihodnost mesta in povzroča izseljevanje strokovne delovne sile v tujino. Kljub temu obupnemu stanju, število prebivalstva stalno narasca. Od prihoda italijanske uprave do konca preteklega leta se je prebivalstvo povečalo za okrog 11.000 oseb, ki so dobile stalno bivališče, kljub izselitvi 8000 Tržačanov v tujino.

Vseh teh dejstev se ti ljudje dobro zavedajo in se zavedajo tudi, da prebivalstvo hoče mir in sodelovanje med dvema državama. Obmejni promet med Italijo in Jugoslavijo dokazuje težnjo prebivalstva po medsebojnem spoznavanju in sodelovanju. Samo pretekli mesec je prekoračilo mejo v obeh smereh nad 30.000 oseb. Evo zakaj ti kalivci miru na našem področju ponovno izzivajo. S šovinističnimi izpadi, z izsiljevanjem novih diskriminacij, s pogrevanjem narodnostne mržnje, z ustvarjanjem in podpihovanjem sovražnega razpoloženja do sosedne države, hočejo preslepiti ljudi in jih odvrniti od najbolj perečih gospodarskih in socialnih vprašanj. Toda to so jalovi poskusi, ki so obsojeni na neuspeh.

Prebivalstvo vse to vidi in ve. Prepričani smo, da bodo volivci znali pravilno oceniti delovanje teh izzivacev. Za njih ne bi smelo biti več mesta v vodstvu občinske in pokrajinske uprave. Volivci kakršne koli politične struje se morajo zavedati, da so gospodarski napredek mesta in izboljšanje socialnih pogojev sploh v njihovih rokah in da bo samo pravilna izbira izvolitev poštenih, modrih predanih in demokratičnih ljudi, porok za gospodarski napredek mesta, za mir, mirno sožitje na tem področju in za vsestransko sodelovanje med obema sosednima državama.

Krvavi spopadi v Alžiru

ALŽIR, 7. — Pri spopadu, ki je bil preteklo noč in danes zjutraj med francoskimi vojaki in 300 uporniki na področju Nedromah, je bilo 64 upornikov mrtvih in 40 ranjenih, med Francozi pa — po uradnih podatkih — sedem mrtvih in pet ranjenih.

Pri nekem drugem spopadu na področju El Mezeraa pa so Francozi imeli 20 mrtvih in 30 ranjenih. Med uporniki so našteli 20 mrtvih.

Hammarskjoeld začel razgovore o ukrepih za pomirjenje v Palestini

Včeraj se je v Londonu razgovarjal s Selwynom Lloydom, danes pa bo v Rimu začel razgovore s svojimi sodelavci - Naserjev poziv Nehruju in U Nuju, naj se skliče konferenca azijskih držav za rešitev spora?

KAIRO, 7. — Iz Novega Delhija prihaja vest, da je egiptovski ministrski predsednik Naser poslal Nehruju in burmanskemu ministrskemu predsedniku U Nuju pismo, s katerim ju prosi, naj sklicata konferenco azijskih držav, na kateri naj bi skušali rešiti spor med Izraelom in arabskimi državami. Zatrjujejo, da to ne pomeni, da bi morali sklicati konferenco vseh držav, ki so se udeležile bandunške konference, pač pa samo ožjo konferenco. Indijski predstavnik pa je izjavil, da mu ni nič znanega o omenjenem Naserjevem pismu.

Kairski radio je danes javil, da je «izraelsko topništvo ponovno obstreljevalo egiptovske postojanke na področju Gaze danes popoldne». Radio je pripomnil, da se je streljanje začelo ob 13 in se končalo ob 13.45 po krajevnem času.

V zadnjih 24 urah je večkrat prišlo do streljanja na obeh straneh demarkacijske črte. Izraelci trdijo, da so prvi streljali Egipčani, ti pa trdijo nasprotno. Slo pa je le za manjše praske brez žrtev. Zato namerava general Burns odpotovati jutri v Rim, kjer se bo sestal z glavnim tajnikom Hammarskjoeldom, ki je danes prispel v italijansko prestolnico. Na letališču so Hammarskjoelda sprejeli pomočnik glavnega ravnateljstva v zunanjem ministrstvu Straneo in drugi funkcionarji zunanjega ministrstva ter predstavniki FAO, prva tajnica izraelskega poslaništva v Rimu Irene Broza in funkcionarji švedskega poslaništva v Rimu. Hammarskjoeld ni podal nobene izjave in namerava imeti prvi sestanek s svojimi sodelavci jutri.

Na poti v Rim se je Hammarskjoeld ustavil v Londonu, kjer ga je na letališču sprejel britanski zunanji minister Selwyn Lloyd, s katerim se je razgovarjal v posebni sobi na letališču. Pred odhodom je izjavil, da je namen njegovega poslanstva iskati, kaj je mogoče napraviti za zmanjšanje napetosti z izvajanjem priporočil generala Burnsa, da se doseže takojšnje prenehanje sovražnosti in vzpostavi red ob demarkacijski črti. Povedal je, da se bo razgovarjal s predstavniki štirih držav, ki mejijo z Izraelom in s Palestino, začenši v Beirutu. Ni še točno določen vrstni red njegovih obiskov.

Novinarjem, ki so ga vpraševali, kako si tolmači zadnje incidente na področju Gaze, je Hammarskjoeld izjavil, da ni mnenja, da bi bilo zanje treba iskati globlje politične vzroke.

Iraški ministrski predsednik Nuri El Said je danes izjavil, da je Irak «pripravljen odgovoriti na vse egiptovske zahteve za pomoč za zavrnitev izraelskega napada».

Jeruzalemski radio je nocoj javil, da je izraelska vlada vložila protest proti Egiptu pri mešani komisiji za premirje zaradi ponovnih kršitev sporazuma o prenehanju sovražnosti. Radio je dodal, da so Egipčani od 7. ure danes zjutraj štirikrat začeli streljati na izraelsko kolonijo na sektorju Kissufim.

Predstavnik egiptovske vojske pa je izjavil, da je popoldne neka izraelska patrulja, ki se je približala demarkacijski črti, streljala z avtomatičnim orožjem na egiptovske postojanke.

Zahteve Irana do Bahreinskih otokov

TEHERAN, 7. — Perzijski zunanji minister Ardalan je izjavil na tiskovni konferenci, da je otok Bahrein sestavni del iranskega ozemlja in zato ga Iran ne bore priznati kot neodvisno kneževino pod britanskim varuštvom. «Nočemo v nobenem primeru, da bi vprašanje Bahreina služilo kot pretveza za propagando sovražnikov bagdadskega pakta proti temu paktu», je dodal Ardalan. Potrdil je tudi, da so o tem vprašanju «odkrito in prijateljsko» govorili, ko je britanski zunanji minister Selwyn Lloyd nedavno prišel v Teheran. Izrekel je upanje, da bosta obe državi lahko rešili medsebojna nasprotja «sedaj, ko so njuni odnosi zelo prisrčni».

Poudaril je dalje, da je predstavnik Foreign Officea v četrtek izjavil, da je «Bahrein neodvisna kneževina», in je s tem dal pobudo za začetek debate o tem vprašanju. Minister je dodal, da «otok nima sedaj nobenega pravnega položaja», pač pa gre samo za dejansko stanje», ter da je treba sedanje nerede obrazložiti s čustvi prebivalstva, naklonjenimi Iranu. Zaključil je takole: «Protestiramo in bomo še dalje protestirali proti vsaki tuji intervenciji na Bahreinu, naj pride od koder koli».

Predstavnik Foreign Officea ni hotel danes komentirati iranskih zahtev do tega otoka. Dejal je, da nima kaj povedati o tem. Iranski ministrski predsednik Husein Ala pa je danes sporočil, da bosta iranski šah in njegova soproga odpotovala 1. junija na obisk v Moskvo na vabilo sovjetske vlade. V zvezi s tem je Husein Ala izjavil, da je šah sprejel vabilo, ker je moskovski radio prenehal z napadi proti Iranu. Neki iranski funkcionar je izjavil, da je verjetno, da bo Sovjetska zveza ob priložnosti šahovega obiska ponudila Iranu gospodarsko in tehnično pomoč. «Sprejem te ponudbe, je dodal, bo verjetno odvisen od tega, če bodo ZDA pokazale ali ne dobro voljo, da nudijo Iranu gospodarsko pomoč. Sicer pa je pri tem glavno vprašanje, da Iran to pomoč potrebuje».

Samo dobro o Angliji bo govoril Malenkov

LONDON, 7. — Sovjetski minister za električne centrale Malenkov je odpotoval iz Londona danes dopoldne ob 10.15 s sovjetskim reakcijskim letalom TU-104, ki je prispelo iz Sovjetske zveze nalašč zanj. Pred odhodom je Malenkov izjavil novinarjem: «Maršalu Bulganinu in Hruščevu, ki se pripravljata na obisk Velike Britanije, bom imel mnogokaj povedati, in sicer same dobre stvari. Z rezultati obiska sovjetske delegacije v Veliki Britaniji smo popolnoma zadovoljni.» Malenkov je izrazil tudi upanje, da bodo imeli razgovori delegacije v Angliji dober vpliv na trgovske odnose med obema državama kakor tudi na izmenjavo tehničnih izkušenj in na sporazumevanje med obema narodoma. «Naj se prijateljstvo med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo še poveča in še bolj utrdi v korist krepitve miru med vsemi državami,» je dejal Malenkov ter zaključil z besedami: «Na svidenje, dragi prijatelji!» Se ob samem odhodu je Malenkov še enkrat pokazal tisto dobro voljo, ki jo je pokazal tolikokrat med svojim tritedenskim bivanjem v Veliki Britaniji. Ko je opazil, preden se je hotel vkrcati v letalo, da neki angleški policijski inšpektor nekoliko ostro ukazuje dopisnikom raznih listov, ki so Malenkova spremljali ves čas njegovega potovanja po Veliki Britaniji, se je takoj obrnil proti njim ter jih povabil, naj za hip stopijo v letalo.

Prav tako je povabil v letalo novinarje, ki so ga čakali na moskovskem letališču, kamor je prispel svež in dobre volje. Izjavil je, da je prinesel iz Anglije najboljše vtise in dostavil da so Angleži «čudoviti». Dejal je tudi, da je prepričan, da bosta Bulganin in Hruščev 18. aprila ob svojem prihodu v Veliko Britanijo kar najbolj prisrčno sprejeta.

BEOGRAD, 7. — Po vesteh iz dobro obveščenih krogov se bo mešana jugoslovansko-italijanska trgovska komisija, ki bi morala ta teden pričeti delo, sestala šele 3. maja.

V Madridu podpisana izjava o neodvisnosti španskega Maroka

Sporazum ima enake določbe kakor francosko-maroški sporazum - Politični odbor Arabske lige proučuje položaj v Severni Afriki - Abd El Krim predlaga arabski bojkot proti Franciji

MADRID, 7. — Danes zjutraj ob 6. so po 12-urni seji med marško in špansko delegacijo podpisali sporazum, ki je podoben sporazumu med Marokom in Francijo.

Skupna maroško-španska izjava določa sledeče: 1. Španska vlada in maroški sultan Mohamed, upoštevajoč, da režim, ki so ga uvedli v Maroku leta 1912, ne odgovarja več sedanji stvarnosti, izjavljata, da konvencija, ki je bila podpisana 27. novembra 1912 v Madridu, ne more več urejevati v prihodnosti špansko-maroških odnosov. 2. Zaradi tega priznava španska vlada neodvisnost Maroka, ki jo je proglasil sultan Mohamed V., in njegovo polno suverenost z vsemi njenimi pritiklinami, vštevši pravico Maroka do lastne diplomacije in vojske. Španska vlada poudarja svojo voljo, da bo spoštovala ozemeljsko enotnost cesarstva, ki jo mednarodne pogodbe jamčijo, in se obvezuje, da bo sprejela vse potrebne ukrepe, da bo ta enotnost postala dejanska. Španska vlada se hkrati obvezuje, da bo nudila marškemu sultanu pomoč in podporo, glede katere bi se medsebojno sporazumeli, zlasti kar se tiče odnosov s tujino in obrambe. 3. Namen pogajanj, ki so se v Madridu začela med špansko vlado in Mohamedom V., je skleniti nove dogovore med obema državama, ker sta obe suvereni in enakopravni. Ti dogovori naj določijo svobodno sodelovanje obeh držav na področju skupnih interesov. Ti dogovori bodo jamčili tudi svobočine in pravice Spancev v Maroku ter Marokancev v Španiji, in sicer na privatnem, gospodarskem, kulturnem in socialnem področju, in to na podlagi recipročnosti in spoštovanja suverenosti obeh držav. 4. Španska vlada in sultan se strinjata s tem, naj do tedaj, dokler ne stopijo v veljavo ti sporazumi, odnose med Španijo in Marokom urejuje zapisnik, ki je priložen tej izjavi.»

Za Maroko je podpisal ministrski predsednik Si Bekkai, za Španijo pa zunanji minister Artajo.

Zapisnik, ki urejuje začasne odnose, pravi: 1. sultan bo vrsil zakonodajno oblast. Predstavnik Španije v Rabatu bo moral biti obveščen o dekretih, ki se tičejo španskih interesov, in bo lahko postavil potrebne opazke. 2. Oblast, ki so jo do sedaj izvrševale v Maroku španske oblasti, bo prenesena na marško vlado na podlagi postopka, ki bo sporazumno določen. Ohranjena bodo jamstva španskim funkcionarjem v Maroku. 3. Španska vlada bo nudila maroški vladi pomoč za organiziranje njene vojske. Sedanji položaj španske vojske v Maroku se ne bo spremenil v prehodni dobi. 4. Sedanji položaj pezete ne bo spremenjen do sklenitve novega zadevnega sporazuma. 5. Z objavo te izjave se ukinejo vizumi in vse upravne formalnosti za potovanje oseb z enega področja na drugo. 6. Španska vojska bo še dalje ščitila v tujini interese Marokancev, ki pripadajo španskemu Maroku in ki živijo v tujini, dokler ne bo maroška vlada prevzela te zaščite.»

Maroška in španska vlada sta si izmenjali tudi pismi, ki določata, da se bo 7. maja t.l. sestala v Madridu mešana špansko-maroška komisija, ki bo imela nalogo izvesti prenos upravne oblasti. Danes zjutraj je sultan z letalom odpotoval v Granado zvečer pa v Sevillo, tetuanski kalif pa se je vrnil v Tetuan, kjer pripravljajo Ben Jusefu ob povratku iz Madrida svečan sprejem. Proglasili so tudi štiridnevni narodni praznik.

Politični odbor Arabske lige, ki se je danes sestal v Kairu, je imenoval začasni pododbor, ki bo proučil vse plati alžirskega vprašanja. Sestal se bo jutri zjutraj in bo do ponedeljka pripravil poročilo za politični odbor. Člani pododbora so sirski ministrski predsednik Said El Gazi, glavni tajnik Arabske lige, iraški poslanik v Kairu ter predstavniki Libije, Libanona in Egipta.

Na svoji seji je politični odbor razpravljal o položaju v Severni Afriki in na področju Gaze.

Kar se tiče Severne Afrike, je odbor sklenil zasliševati bivšega voditelja upora v Rifu Abd El Krima. Ta je prišel ob 9 zjutraj in je ostal v sejni dvorani eno uro. Pozneje je novinarjem izjavil: «Obrazložil sem političnemu odboru Arabske lige svoje mnenje o položaju v Severni Afriki ter v Alžiru, Maroku in Tuniziji. Svetoval sem, naj bi Egipt uvedel proti Franciji kulturni bojkot. Vse ostale države članice Arabske lige pa naj bi uvedle proti Franciji bojkot na vseh področjih: političnem, gospodarskem in kulturnem.» Ko so ga vprašali čemu naj bi Egipt uvedel samo kulturni bojkot, je Abd El Krim odgovoril, da obstajajo posebni vzroki, kar se tiče Egipta.

V Parizu pa so se predstavniki francoske in tunizijske vlade sporazumeli o sodelovanju na civilnem in vojaškem področju med francoskimi in tunizijskimi oblastmi za vzdrževanje reda v Tuniziji.

Medtem pa so v Tunisu uradno javili, da bo ministrski predsednik Tahar Ben Amar sporočil v ponedeljek beju ostavko svoje vlade.

Harding namiguje na pogajanja z „uglednimi ciprskimi osebnostmi“

*Medtem ko je v grškem parlamentu zunanji minister Theotokis pravkar poudaril, da samo Makarios lahko koristno nadaljuje pogajanja o Cipru, je

VREME VČERAJ
Najvišja temperatura 9,6, najnižja 4,2, ob 17. uri 9,1, zračni tlak 1013,5 narašča, veter 18 km na uro, vlaga 38 odst., nebo 6 desetin pooblačeno, morje razburkano, temperatura morja 7,7.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, NEDELJA, 8. aprila
Adalbert, šk., Viljenica
Sonce vzide ob 5.33 in zatone ob 18.43. Dolžina dneva 13.10. Luna vzide ob 3.55 in zatone ob 16.05.
Jutri, PONEDELJEK 9. aprila
Marija Eg., sp., Ljuban

VELIK DOGODEK ZA SLOVENSKO GLEDALIŠKO UMETNOST V TRSTU

SLAVNOSTNA PREMIERA HENRIKA IV. ob gledališkem jubileju Rada Nakrsta

Tržaško občinstvo in predstavniki slovenskega kulturnega in javnega življenja so izrekli iskreno priznanje jubilantu Radu Nakrstu za njegovo gledališko delo. Premieri je prisostvoval zastopnik vladnega generalnega komisarja dr. Palamare ter odlični francoski, britanski in ameriški gostje iz Zagreba in Beograda

Včerajšnji večer je bil izreden dogodek za slovensko kulturno življenje v Trstu. V dvorani na stadionu «Prvi maj» je Slovensko narodno gledališče uprizorilo tragedijo Luigija Pirandella «Henrik IV.», delo, s katerim je član našega gledališča Rado Nakrst slavil 25-letnico svojega gledališkega delovanja in ustvarjanja.

Ni naš namen in naloga, da bi na tem mestu podajali strokovno oceno uprizoritve — to bo opravil naš gledališki kritik — je pa naša dolžnost, da seznanimo vso slovensko tržaško javnost, tisto, ki včeraj ni mogla prihiteti v premajhno dvorano na stadionu, s tem dogodkom, ki bo ostal v zgodovini slovenske gledališke umetnosti v Trstu zapisan z blestečimi črkami. Umetnik-igralec Rado Nakrst in z njim celotni ansambel našega SNG je sinoči pod vodstvom odličnega reziserja-gosta iz Zagreba Vlada Habuneka, realiziral eno svojih vrhunskih uprizoritev, ki ni zgolj dokaz eminentne umetniške osebnosti slavljenca Rada Nakrsta in ostalih njegovih kolegov, temveč tudi živ dokaz kulturne vitalnosti našega naroda, tiste vitalnosti, ki je ni moglo uničiti nobeno nasilje in ki je enako pooseblena v življenjski poti Rada Nakrsta od njegovih gledaliških početkov v pozneje požganem Narodnem domu v Trstu pa preko Maribora in Ljubljane do ponovne vrnitve v Trst.

In prav gotovo je bil ravno ta občutek, ta zavest, poleg občudovanja Nakrstovega Henrika IV. tista, ki je dala sinočnji slavnostni premieri pečat nepozabnosti.

Gledališka dvorana je bila polna kot že dolgo ne. Poleg stalnih in zvestih ljubiteljev našega gledališča smo med prisotnimi opazili dr. Manzutta, namestnika šefa tiskovnega urada komisariata, ki je zastopal vladnega gen. komisarja dr. Palamaro, jug. generalnega konzula Mitjo Vošnjaka, vicekonzula FLRJ Bojana Lubeja, predstavnika tiskovnega urada komisariata g. Di Lanzo, predstavnike slovenskega političnega, kulturnega in javnega življenja v Trstu, več članov italijanskega dramskega gledališča v Trstu in italijanskih kulturnih delavcev, med katerimi prof. Umberta Urbanija, itd. Predstave so se udeležili tudi odlični francoski, britanski in ameriški gostje iz Zagreba in Beograda: Gabriel Beis, direktor francoskega instituta v Zagrebu s soprogo, Paul Clavé, profesor francoskega instituta v Zagrebu s soprogo, Drummond Thompson, direktor britanskega instituta v Zagrebu s soprogo, Miss Tess Mravitz, ameriški kulturni ataše v Beogradu, dr. Josip Torbovina, prof. zagrebške univerze in drugi.

Takoj po predstavi za katero so bili jubilant in nosilec naslovne vloge Rado Nakrst, ostali nastopajoči in še posebej režiser Habunek nagrajeni z burnim ploskanjem, so se na odprtem odru zbrali okrog slavljenca in sredi daril ter cvetja vsi člani ansambla SNG z reziserjem in direktorjem ter predstavniki slovenskega kulturnega in javnega življenja.

Ko se je ploskanje poleglo je najprej spregovoril slavljencu upravnik SNG tov. dr. Andrej Budal. V imenu uprave SNG se mu je zahvalil ob njegovi 25-letnici gledališkega delovanja za njegovo dosedanje delo na področju odrske umetnosti nato pa je nadaljeval:

«Kot rojen Tržačan ste stopili brž po prvi svetovni vojni leta 1919 na oder takratnega slovenskega gledališča v Narodnem domu v Trstu, ki je postal že naslednje leto žrtev plamenov. Eno leto po Cankarjevi smrti ste igrali svojo prvo vlogo v njegovi drami «Kralj na Betajnovih». Tisti plameni iz leta 1920 bi bili radi nekaj dobrega upepelili, a so vas in vaše rojake spodbudili k novemu, še vztrajnejšemu delu na kulturnem področju. Se bolj ste vzljubili domačo odrsko besedo in jo na svoji nadaljnji življenjski poti vneto gojili.

Kakor hitro je bilo nasilje poraženo in se je svoboda nasmehnila tudi tem krajem ste se z drugimi nekdaj pregnanimi umetniki povrnili tudi Vi. Od leta 1945 dalje postavljate v obeh bratskih gledaliških nabrane izkušnje v službo Slovenskega narodnega gledališča v Trstu in delite skupno usodo njegovega osebja. Uspehi, ki jih je to gledališče doseglo zadnjih enajst let, so v dobršni meri tudi vaše delo. Razgledovanje po vaših vlogah iz te dobe kaže, da ste svojim tržaškim rojakom ustvarili vrsto novih likov v domačih in tujih dramskih delih in da pomenijo nekatere izmed teh stvaritev vaš najrišji umetniški vzpon.

Kulturno delo SNG se vrši pred široko javnostjo in je deležno v domačem in tujem svetu primernega priznanja. To kulturno delo je mogoče predvsem zato, ker šteje med svojimi člani poleg drugih umetnikov tudi Rada Nakrsta, o polni veljavi tega imena se zgovorno izražajo premnoge sodbe raznih ocenjevalcev iz bližnjega in daljnega okolja, poročevalcev raznih smeri in pogledov.

V dopolnilo temu, kar smo večkrat slišali in brali o Vašem umetniškem ustvarjanju in o čemer smo se na predstavah kakor nocoj, tudi sami prepričali, bi rad dodal še to, da so Vaši ožji sotrudniki vselej spoznavali in cenili Vas kot umetnika in človeka s takimi lastnostmi kakršne v nenavadni meri lajšajo in lepšajo vsem ljudem bivanje na tem našem planetu.

Ob Vašem jubileju Vam iz srca čestitam k Vašim dosedanjim uspehom in izražam željo, da bi se moglo Vaše plodonosno delo še dolgo nadaljevati, po možnosti v boljših in ugodnejših razmerah kakor do zdaj, v ozračju medsebojnega razumevanja in mirnega sožitja, ki ga prav Vaša umetnost krepi in podpira».

Z dolgotrajnim ploskanjem se je občinstvo pridružilo govornikovim besedam, kakor tudi besedam ostalih govornikov: dr. Angela Kukanje v imenu Slovenske gospodarsko-kulturne zveze, dr. Fortunata Mikuletiča v imenu Slovenske prosvetne zveze, Modesta Sancina v imenu gledališkega ansambla, ki je še posebej izrazil željo vseh, da bi se lahko kmalu zbrali v lastnem gledališču v mestu, inž. Viktorja Molke v imenu ljubljanske Drame in dr. Danila Švare v imenu društva glasbenikov umetnikov Slovenije.

Po pozdravnih govorih je režiser SNG Jože Babič prečital številne brzojavke, ki jih je slavljenec dobil od vseh krajev Slovenije in Jugoslavije. Med njimi so bile brzojavke društev dramskih umetnikov Slovenije, Hrvatske, Makedonije, brzojavke skoraj vseh slovenskih gledališč, številnih vidnih slovenskih gledaliških umetnikov, slavljenčevih kolegov, prijateljev in znancev, brzojavko župana nabrežinsko-devinske občine, SHLP itd., itd.

Jubilant Rado Nakrst se je za vse te izraze priznanja in spoštovanja ginjen zahvalil in bil pri tem še enkrat objekt spontanih aplavzov občinstva.

Po tej svečanosti je bila v prostorih gledališča zakuska, katere se je udeležilo večje število povabljenih gostov.

j. k.

VSESTRANSKO DELOVANJE USTANOVE INCA

Uspešna zaščita delavcev glede dajatev socialnega zavarovanja

V vseh sporih nudi ustanova delavcem in nameščencem brezplačno pomoč

Odkar se je na zadnji ustanovni sindikalni skupščini bivša Delavska zveza vključila v CGIL in postala pokrajinska Delavska zbornica, je okrepil svojo dejavnost tudi INCA (Nacionalni zvezni inštitut za pomoč), ki deluje v sestavu CGIL in se ukvarja zlasti z vprašanji socialnega zavarovanja delavcev in uradnikov ter njihove zaščite v raznih sporih z zavarovalnimi zavodi. INCA ima svoj sedež na Korzu Italia 29-I in je kot poseben tehnični organ CGIL zakonito priznan tudi na Tržaškem ozemlju, in sicer z dekretom št. 22 z dne 24. januarja 1956 vladnega generalnega komisariata, ki je bil objavljen v Uradnem listu z dne 1. februarja 1956 št. 4. INCA pa bo razen na svojem glavnem sedežu posloval tudi v vseh krajih našega področja, kjer imajo sedež sindikati.

Ustanova nudi vsem delavcem brezplačno zaščito pri raznih zavarovalnih ustanovah. Obravnava bolniške doklade in spore, ki se tičejo zavarovanja proti boleznim, nezgode na delu in profesionalne bolezni, pokojnine za invalidnost in starost, brezposelnostne podpore; podpore, ki jih dobivajo zavarovanci proti tuberkulozi itd. Razen tega se ustanova poteguje tudi za pravično uveljavljanje zakona v prid materam-delavkam, za spoštovanje zakona o vajencih, za pravilno izplačilo družinskih doklad, za priznanje vojnih pokojnin, za zdravniško pomoč v primeru bolezni in nezgod ter za priznanje invalidnosti in starostnih pokojnin pomorščakom.

Ze iz tega seznama vprašanj, za katere se INCA zanima v prid delavcev in nameščencev, je razvidno, kako važne in koristne naloge opravlja, ne da bi pri tem sploh zahtevala plačilo. Iz delovanja INCA v vsedržavnem merilu se vidi, da rešuje vsako leto nešteto sporov, ki pomenijo stotine milijonov lir, ki jih delavci pridobe s pomočjo, ki jim jo ustanova nudi. Razen tega daje INCA delavcem tudi nasvete in napotila ter jim svetuje, kam naj se obrnejo za rešitev raznih vprašanj in sporov, v katerih jim nudi tudi pravno zastopstvo.

Dosiej ni bila še dovolj znana in popularizirana dejavnost INCA v Trstu. Namen tržaške podružnice te vsedržavne ustanove CGIL je svojo dejavnost še bolj okrepiti. Zato pa je treba, da se vsi delavci in nameščenci obračajo nanjo v raznih sporih, pri čemer so lahko prepričani, da jim bo nudila vso možno pomoč.

○ V teh dneh se je vrnil iz ZDA prof. Giorgio Bonifacio, šef statističnega oddelka tržaške občine, ki je obiskal Ameriko v okviru izmenjave strokovnjakov dežel NATO.

Nezadovoljstvo delavcev v raznih obratih CRDA

Delavci CRDA so dobili v petek običajnih 6.000 ali 7.000 lir v svojem plačilnem ovoju, kar pač pomeni žalostno stvarnost, ki je ne more zakriti ali ublažiti proizvodna nagrada 10.000 lir, ki so jo dobili pred veliko nočjo po ločenem sporazumu med Delavsko zbornico CISL in ravnateljstvom CRDA. Spričo tega postaja delavcem vedno bolj jasno, da je treba doseči izdatnejše mezdne poviške ter da se mora borba zanje nadaljevati. Zaradi tega stanja pa se med delavci tudi vedno bolj širi nezadovoljstvo. Tako so včeraj delavci v mehanični delavnici ladjedelnice Sv. Marka protestirali na poseben in izviren način. Prišli so na delo s plačilnim ovojem, pritrjenim na prsih in na katerem je bilo zapisano: «Vzdrževati moram dva otroka» in podobno.

Gre ravno za oddelek, v katerega so namestili kontrolorja norm, ki je prišel iz tovarne FIAT z nalogo, da se z enakimi metodami, kot veljajo v omenjenem monopolu, doseže maksimalno izkoriščanje delavcev, ne da bi jim hkrati priznali kako mezdno izboljšanje.

Kot se torej vidi, se nezadovoljstvo širi na vse obrate CRDA kljub enostranskemu sporazumu, ki je samo odložil rešitev raznih vprašanj. To dokazuje tudi razvoj v tržiških ladjedelnicah. Tako je doseglo zelo velik uspeh zborovanje, ki ga je sklicala FIOM in na katerem je govoril sindikalist Bergamas, tajnik goriške Delavske zbornice. Če primerjamo uspeh tega zborovanja z neuspehom zborovanja, ki ga je sklicala v isti ladjedelnici pred nekaj dnevi CISL, vidimo, da delavstvo obsoja ločena pogajanja in sporazume, ki ne morejo privesti do pravih uspehov. Splošno so delavci razočarani nad omenjenim sporazumom in zelo zagrenjeni nad ravnanjem «svobodnih» sindikalnih organizacij. V tržiških ladjedelnicah delavci zlasti ostro obsojajo vezanje norm in nižanje akordnih tarif.

Prometna nesreča

22-letni Gualtiero Fozzer iz Ul. del Veltro 30 se je včeraj opoldne vozil s svojo lambreto, na kateri je sedel tudi 25-letni Bruno Simonutti iz Ul. Bonomea, po glavni cesti pristaniška Duca D'Aosta. Komaj pa sta mladeniča privozila do skladišča št. 69, je z desne strani privozil s svojim Fiatom 22-letni Carlo Scapini iz Ul. Vasari ter s svojo razmeroma naglo vožnjo presenetil lambretista, ki ni utegnil zavreti. Posledica je bila, da je Fozzer trčil v vozilo in se skupno s sopotnikom zvrnil na tla.

Oba so kmalu po nezgodi odpeljali z rešilnim avtom v bolnišnico in medtem ko so Fozzerja po nudenj zdravniški pomoči odslovili s priporočilom nekaj dni počitka, so morali Simonuttija, kateremu so ugotovili zlom desne roke in praske na levem kolenu, pridržati na ortopedskem oddelku, kjer pa bo ostal verjetno le 10 dni.

Filobus ga je podrl

S prognozo okrevanja v 8 dneh so včeraj pridržali na ortopedskem oddelku 41-letnega Guglielma Cinija iz Zgornje Carbole, katerega je med delom pod predorom Sandrinelli podrl na tla filobus št. 10. Kljub hudi nezgodi pa se je Cini rešil le z močnim udarcem v gleženj z verjetnimi kostnimi poškodbami.

NJIHOVA NALOGA

Tudi zadnja številka «Demokracije» dokazuje, kaj je njena glavna naloga: borba proti socializmu, proti socialistični Jugoslaviji, proti socialistom v Trstu še posebej, zlasti proti «titovcem» in seveda v prvi vrsti proti našemu dnevniku. Nič manj kot devet člankov je posvečenih temu namenu, vsi pod naslovi od enega do štirih stolpcev. V isti številki pa posvečajo vesti o zločinski oskrumbi bazoviškega in katinarskega spomenika, nad čemer se je zgražalo ne samo slovensko, pač pa tudi italijansko tržaško prebivalstvo, borih deset vrstic — prav toliko kot «Piccolo» ali «Messaggero», ki bi zločin najraje zamolčala, če ne bi prišel pred sejo občinskega sveta.

Takšno je torej sorazmerje med skrbjo za slovenske koristi in njihovim zagrizenim sovraštvom proti vsemu, kar je socialistično, titovsko itd.: deset vrstic proti poplavi zmerjanja, obrekovanja in natolcevanja po vseh štirih straneh tednika!

Zato je zaman, da prihajajo na dan s piškavimi izgovori glede dvomov, ki smo jih izrazili v zvezi z njihovimi solidarnostnimi pismi. Ni ga Slovenca in tudi večina članov glavnega odbora SDZ ne more odobravati takega žalivega — skoraj sramežljivega skrivanja zločina, kakršen je skrunitev naših najdražjih spomenikov. «Demokracija» bo za to prejela kvečjemu protestna, ne pa solidarnostna pisma!

In koga bodo prepričali o bojazni pred objavo zaradi «maščevanja». Kaj ni mogel «udbovski» infiltriranec odnesti s seboj seznama članov SDZ? Ali pa je pravljica o tem funkcionarju izmišljena? In zakaj je izmišljena?

Eh, laž ima kratke noge! Tudi za svoje pristaše bi morala biti «Demokracija» malo spretnejša. Železna zavesa je namreč danes takšna, da je promet skozi njo večji kot na pr. promet med Trstom in Gorico.

Za volitve pokrajinskega sveta

Seznam volišč v 14 volilnih okrožjih

Ob predložitvi kandidatnih list za bližnje pokrajinske volitve objavlja tržaška občina seznam volišč v posameznih volilnih okrožjih. V smislu člena 11 zakona št. 122 od 8. 3. 1951 morajo biti predlagatelji za vsakega kandidata (od minimalno 50 do maksimalno 200 volivcev) vpisani v volilne sezname določenega volilnega okrožja.

Volilna okrožja obsegajo naslednja volišča:

Volilno okrožje Devin-Nabrežina obsega razen volišč v občinah Devin-Nabrežina, Repentabor in Zgonik tudi sledeča volišča tržaške občine: 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 298, 318, 319, 320

Miljsko okrožje: razen vseh volišč občin Milje in Dolina obsega tudi volišče 293 tržaške občine.

Okrožje Trst I. obsega volišča: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 in 26.

Okrožje Trst II. obsega volišča: 24, 25, 27, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 261, 262, 263, 265, 294.

Okrožje Trst III. obsega volišča: 29, 30, 31, 32, 33, 34, 264, 266, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 299, 304.

Okrožje Trst IV. obsega volišča: 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 256, 257, 259, 260.

Okrožje Trst V. obsega volišča: 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 72, 73, 74, 75, 76, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 101.

Okrožje Trst VI. obsega volišča: 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 126, 134, 135, 136, 137, 138, 143.

Okrožje Trst VII. obsega volišča: 8, 9, 10, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162.

Okrožje Trst VIII. obsega volišča: 142, 144, 145, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 295, 306, 307, 308, 314, 324.

Okrožje Trst IX. obsega volišča: 123, 124, 125, 127, 128, 139, 140, 141, 177, 178, 179, 180, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 303, 309, 311, 315.

Okrožje Trst X. obsega volišča: 77, 78, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 120, 129, 130, 131, 132, 133, 305, 310.

Okrožje Trst XI. obsega volišča: 114, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 181, 200, 201, 202, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 230, 231, 232.

Okrožje Trst XII. obsega volišča: 67, 68, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 302, 313, 317.

Okrožje Trst XIII. obsega volišča: 199, 203, 204, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 228, 229, 239, 240, 241, 242, 243, 258, 271, 291, 292, 321, 322.

Okrožje Trst XIV. obsega volišča: 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 296, 297, 300, 301, 312, 316, 323.

Kongres KP

Tudi včeraj je tiskovni urad KP TO izdal poročilo o poteku 5. kongresa KP v Trstu.

Poročilo med drugim pravi, da je kongres včeraj zvečer nadaljeval svoje delo. Za predsedniško mizo je bil tudi senator Mauro Scoccimarro, ki bo danes ob 12. uri govoril v kino dvorani «Ob morju» na javnem zborovanju o aktualnih vprašanjih političnega položaja v Italiji in v Trstu.

Na včerajšnjem zasedanju se je začela diskusija o poročilu, ki ga je predvčerajšnjim imel Vidali. Poročilo pravi, da je diskusija zelo živahna in da se je udeležujejo številni delegati. Kongresu so poslale pozdravne brzojavke razne federacije KP iz Italije in kompartije iz drugih držav.

Umrl je Franc Jančar

Predvčerajšnjim nas je za vedno zapustil 86 let star Franc Jančar. Vsi, ki smo ga poznali, se ga spominjamo kot zavednega Slovenca, ki je vedno prispeval z vsemi svojimi močmi za blagor svojega naroda. Bil je med prvimi v vrstah OF ter neumoren sodelavec v ilegali, ko je nešteotkrat preskrbel varno zavetišče borcem za svobodo. SS-ovci so ga kot takega aretirali in kljub temu, da je bil v veliki meri deležen slovenske kalvarije v Trstu, ni nikdar klonil.

S spoštovanjem se danes klanjamo njegovemu spominu. Rahla naj mu bo tržaška zemlja, preostalim pa izražamo naše globoko sožalje.

Mezinec si je zlomil

Ko je bil 47-letni trgovec Pietro Montestella iz Ulice Brunner včeraj zjutraj namenjen proti postajališču taksijev v Ul. Crispi, je nenadoma padel in si zlomil mezinec desne roke. Mož je nadaljeval pot do taksijev in se nato s prvim vozilom, ki ga je našel, odpravil v bolnišnico, kjer je tudi ostal s prognozo okrevanja v 20 ali 30 dneh na ortopedskem oddelku.

Podlegel poškodbam

Predvčerajšnjim zvečer okoli 18.45 je na dermatološkem oddelku podlegel poškodbam 6-letni Edoardo Stagno, ki se je 29 preteklega meseca opekel z vrelo vodo.

Železo na glavo

Med delom na glavnem kolodvoru je 44-letnemu Francescu Vascottu s Sprehajališča sv. Andreja padel na glavo kos železa, ki se je zaradi pretrgane žice odtrgal od žerjava. Vascotto, ki je padel na tla, se je moral nato z rešilnim avtom zateči v bolnišnico in ker so mu tu ugotovili poleg rane na tilniku tudi omotično stanje, so ga pridržali na prvem kirurškem oddelku. Okreval bo v 15 dneh.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 7. aprila t. l. se je v Trstu rodilo 9 otrok, umrlo je 12 oseb, porok pa je bilo 5.

POROČILI SO SE: pomorščak Nevio Bologna in gospodinja Nivia Vascotto, pomorščak Giovanni Tasso in uradnica Anna Maria Benco, mesar Luigi Chirichilli in gospodinja Venerina Felluga, geometer Fabio Felluga in gospodinja Ardea Drioli, delavec Armando Lamprecht in trg. pomočnica Carla Reggente.

UMRLI SO: 55-letni Mario Trani, 79-letni Luigi Pecorari, 82-letna Caterina Carlin vd. Draganczuk, 62-letni Domenico Servoli, 1 leto stara Liviana Clarot, 57-letni Angelo Olivo, 2 leti stara Ornella Pausin, 53-letna Santa Novi vd. Bradaschia, 56-letna Antonia Rasman por. Sergas, 6-letni Edoardo Stagno, 79-letni Sabato Alessandro Grego, 58-letni Giordano Gulli.

OKLICI

Delavec Scipione Lanzone in gospodinja Gigliola Ciuffi, kovač Edoardo Ziodato in gospodinja Norma Pribaz, odvetniški pripravnik Claudio Polonio in uradnica Ivetta del Conte, bančni uradnik Giorgio Massarelli in uradnica Anita De Filippo, mehanik Aldo Surian in šivilja Anna Fabbrini, srednješolski profesor Olivio Mazzaroi in gospodinja Silvia Monteleone, delavec Ferruccio Gregori in gospodinja Rosa Zubin, električar Giovanni Pellegrino in šivilja Rosaria Comis, železničar Emilio Deana in gospodinja Ernesta Fornasari, zidar Attilio Manfè in gospodinja Beatrice Poletto, krojač Dario Bernardon in gospodinja Alba Giuseppina Gorlanz, trgovec Armando Bartoli in gospodinja Maria Padovan, šofer Giorgio Meton in uradnica Lilia Dapiran, delavec Bruno Lazzar in gospodinja Rosa Manosperti, mehanik Silvano Stazedonig in šivilja Nerina Tapeiner, uradnik Renato Longo in gospodinja Silvia Burolo, trgovski pomočnik Francesco Marinelli in uradnica Marisa Zoratto, uradnik Pasquale di Iorio in gospodinja Adua Lancellotti, uradnik Renato Fasano in gospodinja Anna Maria Cipollina, mehaniki izvedenec Mario Denassi in študentka Cellina Tendella, geometer Arturo Riosa in uradnica Lucia de Fin, trgovski zastopnik Fiorenzo Samani in uradnica Ida Mattico, frizer Lucio Langella in frizerka Laura De Stasio, tapetnik Gastone Lugnani in delavka Luciana Zorzet, mehanik Luigi Monaco in frizerka Aurora Contardo, uradnik Giulio Cesare Gubbiotti in uradnica Natalia Miniussi, uradnik Ottorino Schiavo in uradnica Regina Pellarini vd. Pellos, šofer Bruno Polvi in šivilja Nives Pecorari, industrijski izvedenec Marino Bonifacio in gospodinja Anna Maria Zoli, tesar Alessandro Poropat in uradnica Ines Sponza, policijski podoficir Bartolomeo Pisani in gospodinja Egea Recchi, oficir finančne straže Fausto Carretta in študentka Clara Loy, pomorščak Mario Palumbo in delavka Rosaria Termini, mesar Sergio Bislacchi in cvetličarka Albina Zupin, šofer Silvano Trento in frizerka Damiana Murgolo, radiotehnik Giuseppe Glessi in gospodinja Alberta Ciacchi, mehanik Claudio Micheli in šivilja Guida Rebula.

Predor Sandrinelli ponovno odprt za promet

Sinoči ob 18. uri so svečano otvorili za promet predor Sadrinelli. Svečanosti so prisostvovali župan, podžupan in številni občinski svetovalci.

Dela pri obnovi predora so se vlekla dobrih 13 mesecev ter je bil ves ta čas promet skozi predor onemogočen. Zamenjava prejšnjih porcelanastih ceških ploščic z 18 milijoni novih steklenih ploščic, obnova cestišča in namestitev neonske razsvetljave je veljala tržaško občino 40 milijonov lir.

VEST TRŽAŠKE GOSPODARSKE AGENCIJE ASTRA

Pred ustanovitvijo tržaške delegacije italijansko-jugoslovanske zbornice v Milanu

Tržaška delegacija bo imela ustrezno avtonomijo - Zakaj se še ne izvaja sporazum o trgovinskem prometu med Trstom in sosednjimi jugoslovanskimi področji?

Tržaška gospodarska agencija «Astra» poroča, da se ugodno razvijajo dela v zvezi z ustanovitvijo v Trstu delegacije italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice, ki ima svoj sedež v Milanu. Predvideva se, da bo imela tržaška delegacija ustrezno avtonomijo zlasti glede reševanja lokalnih vprašanj. Ugodno se tudi razvijajo razgovori o vključitvi predstavnikov «Zbornice za okrepitev prometa med Trstom in Jugoslavijo» v omenjeno tržaško delegacijo.

V bistvu gre namreč za združitev delegacije milanske italijansko-jugoslovanske zbornice in «Tržaške zbornice za pospešitev prometa» v novo, drugače organizirano delegacijo milanske zbornice. Oba organizma sta nastala že v sredini preteklega leta in imata v bistvu enake cilje. Ugodno poslovanje teh dveh organizmov pa je zavirala prav nepotrebna in nelogična razdvojenost. Razveseljivo je zaradi tega, da bo prišlo do potrebnega sodelovanja in da, kot podčrtuje vest agencije «Astra», predstavniki milanske zbornice s svoje strani podpirajo te napore.

Ustanovitev reprezentativnega organizma za pospeševanje gospodarskih stikov s sosedno republiko je zlasti v Trstu izredno važnega pomena, saj še vedno niso rešena vsa vprašanja in še sedaj obstajajo zapreke, ki zavirajo ugodno gospodarsko sodelovanje.

Tako na primer še vedno ni rešeno vprašanje trgovinskega prometa med Trstom in sosednimi jugoslovanskimi področji, čeprav so 1. aprila lanskega leta podpisali poseben sporazum med predstavniki italijanske in jugoslovanske vlade in določili, da bo ta promet presegel 4 milijarde lir na leto.

Tik pred podpisom sporazuma o kreditiranju, tehničnem sodelovanju in o ribolovu je italijanska vlada odobrila po enoletnem odlašanju tudi tržaški sporazum o trgovinskem prometu. Takrat se je upravičeno pričakovalo, da bodo s podpisom zadnjih gospodarskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo odstranjene vse zapreke za izvajanje tudi tržaškega trgovinskega sporazuma. Vendar pa do tega ni prišlo in imamo s ponovnim zavlačevanjem, ki resno škodi tržaškemu gospodarstvu, saj tržaški gospodarstveniki ne morejo izkoristiti tistih ugodnosti, katere predvideva omenjeni sporazum.

Dva samomora

Včeraj ob 14.15 so pripeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice 68-letno Gisello Cadenazzo vd. Dendrino iz Ul. Gatteri 33, katero so malo prej našli mrtvo v njenem stanovanju. Ženska, katere smrt je nastopila 30 ali 36 ur pred odkritjem, je izvršila samomor s tem, da je odprla plinsko pipo v kuhinji.

Tri ure in pol kasneje so pripeljali v mrtvašnico tudi truplo 48-letnega Carla Calligarija z Istrske ceste, ki si je v magdalenski bolnišnici, kjer je bil v oddelku za tbc, iz samomorilnih namenov porezal žile in umrl zaradi izkrvavitve.

Pazite na plin!

Z rešilnim avtom so včeraj zvečer pripeljali v bolnišnico, kjer so jo pridržali na prvem zdravniškem oddelku, 48-letno Marijo Pečenik iz Skedenjske ulice 65, kateri so ugotovili hudo zastrupitev z gorilnim plinom.

Osebje Rdečega križa je povedalo, da so žensko našli v kuhinji, kjer je postala žrtev plina, ki je uhajal, ne da bi se ženska zavedala. Če ne bo komplikacij, bo Pečenikova okrevala v 20 dneh.

GLASBENA MATICA V TRSTU

V petek 13. aprila 1956 ob 20.30 uri v dvorani na stadionu «Prvi maj» Vrdelska cesta 7

Veseli večer

Sodelujejo:
Zabavni orkester Radia Ljubljana
Fran Milčinski - Ježek in solisti

V soboto 14. aprila 1956 ob 21. uri v isti dvorani

PRVI PLES GLASBENE MATICE

s sodelovanjem orkestra Radia Ljubljana

Vabila in rezerviranje miz od srede 11. aprila dalje v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20

FANTJE IZ BAZOVICE

priredijo danes ob 18. uri pod Mahničevo lupo

tradicionalni ples

Igra orkester Rozandra

Vabljeni vsi!

OGLASE

naročite pri nas lahko kar

telefonično

na št. 37338 ali 93808

Oglasil se bo nato pri vas naš zastopnik, ki vam bo pomagal s strokovnim nasvetom in prevzel naročilo.

Uprava «Primorskega dnevnika»

KADARKOLI

se Vam zdi in ne samo v začetku meseca se lahko naročite na

«PRIMORSKI DNEVNIK»

Dovolj, da telefonirate na štev. 37338 ali da izročite Vaš naslov našemu raznašalcu.

GLEDALIŠČA

GLEDALISCE VERDI

Danes ob 11. uri zadnji nedeljski koncert Tržaške filharmonije pod vodstvom Pasquala Rispolija. Na sporedu so skladbe Bettinellija in Haydna.

Danes zapade rok za abonmaje za prihodnjo simfonično sezono, ki se bo začela v sredo ob 21. uri s koncertom «Robert Shaw Chorale and Orchestra», ki prvič nastopa v Italiji in bo med drugim izvajal skladbe Bacha, Schuberta, Debussyja itd.

Razna obvestila

OBVESTILO AK JADRAN

AK Jadran sporoča, da bo v letošnji poslovni dobi priredil v svojih prostorih v Ul. R. Manna 29 tudi razne koncerte reproducirane glasbe.

Mislimo, da bo ta novost zanimala vse ljubitelje glasbe. «Jadran» razpolaga z odlično radiogramofonsko aparaturo. Uporabljale se bodo samo najboljše plošče. Zato bodo prav gotovo omenjeni koncerti deležni lepega uspeha.

V prvih koncertih bodo na sporedu predvsem dela Mozarta, Beethovna, Čajkovskega in Gershwina. Natančne sporede bomo objavljali sproti.

Na koncerte, ki bodo stalno ob petkih ob 20.30, vabimo člane in vse ljubitelje glasbe. Po možnosti bo klub poskrbel za uvodne besede z raziago izvajanih skladb.

Podporno društvo «Diljaška Matica» v Trstu obvešča svoje članstvo, da bo redni letni občni zbor društva v četrtek 19. t. m. ob 20. uri na sedežu v Ul. Roma 15.

Tržaški filatelistični klub «L. Kosir». Danes 8. t. m. bo v prostorih kluba, Ul. Roma 15-II., običajni nedeljski sestanek za zamenjavo znamk od 10. do 12. ure. Članom je na razpolago le še nekaj izvodov zadnje številke «Nove filatelije», ki prinaša seznam vseh športnih znamk, ki so izšle do danes v vseh državah.

Darovi in prispevki

Ob 22. obletnici smrti hčerke Milene daruje Amalija Zink 2000 lir za Diljasko Matico.

Namesto cvetja na grob pok. g Karline vd. Ukovič daruje Marija Domicelj 500 lir za Diljasko Matico.

NEDELJSKA SLUZBA LEKARN

INAL Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. S. Giusto 1; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8.

NOCNA SLUZBA LEKARN V APRILU

Davanzo, Ul. L. Bernini 4; Giusti, Strada del Friuli 7 (Greta); Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri Ul. Dante 7; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

LOTERIJA

BENETKE	74	86	38	40	71
BARI	16	20	70	80	29
CAGLIARI	21	50	53	48	61
FIRENZE	90	51	20	74	17
GENOVA	50	49	37	57	3
MILANO	22	86	4	56	66
NAPOLI	7	86	83	16	66
PALERMO	62	30	27	26	38
ROMA	30	19	62	23	16
TORINO	64	8	88	30	61

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

DANES 8. aprila 1956 ob 16. in ob 20. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

HENRIK IV.

tragedija v treh dejanjih

Spisal: LUIGI PIRANDELLO
Prevedel: prof. IVAN ŠAVLI
Režiser: VLADO HABUNEK, k. g.
Scenograf: arh. BOŽIDAR RASICA
Kostumerka: VANDA PAVELIČEVA

Henrik IV. - **Rado Nakrst**; Markiza Matilda Spina - Nada Gabrijelčičeva; Frida, njena hči - Tea Starčeva; Markiz Carlo di Nolli - Miha Baloh; Baron Tit Belcredi - Jožko Lukeš; Dr. Dionisio Gennoni - Modest Sancin; Stirje maskirani tajni svetovalci: Arlald (Franco) - Silvij Kobal; Landolf (Lol

Ko se razveže žakelj nesreče...

(Nedeljsko branje)

Dogodilo se je pred mnogimi leti v Ljubljani. Kdor ne verjame, naj išče dokazov v mestnem arhivu! Takih zgodb se ne more nihče kar tako lepem izmisliti.

Pred sodnika, ki odloča o bodoči usodi tistih, ki drajnjo dobre meščane iz letargičnega miru, pripeljata dva možnika skrušenega človeka. Razmršene lase je imel, brez pokrivala in obleko vso poviljano. Obraz mu je bil razpaskan in krvav. Mrko je zrl predse in od časa do časa globoko vzdihnil.

Sodnik gleda strogo in beseda ovadbo, ki mu je bila predložena.

«Kako se pišete?»

«Jakob Nesreča.»

«Doma?»

«Iz Kamnika, Zlatoustova ulica petnajst.»

«Poklic?»

«Konjederec.»

«Aha, konjederec! In bi rad, kajne, opravljali svojo obrt kar na ljubljanskih ulicah! Obtoženi ste, da ste danes v dopoldanskih urah postavili grde izgrede v Poljanski ulici. Nekatere žrtve tega brezvestnega dejanja so dobile močne telesne poškodbe in so zdaj v bolnišnici, pa se lečijo doma. Drugo, ste pa povzročili materialno škodo, ki nikakor ni nepomembna. Ali se čutite krivega?»

«Ubogo dolžen sem.»

«Ne, nedolžen! Ali hočete reči, da so te nesreče kar same od sebe nastale?»

«Nastale so, toda ne po moji krivdi. Jaz sem le prva bil.»

«Povejte torej, kako se je vaša stvar začela in do-govorite! Bodite točni in ne izmišljajte si z lazjo! No?»

«Danes zjutraj sem dospel z enim vlakom, ki pride v Ljubljano ob osmih. Najprej sem šel zajtrkovat k Tišlerju in potem opravil nekatere najnujnejše posle. Ob deseti sem bil prost in sem se šel razgledovat po ulicah. Kmalu so me izložbe ter ljudje ono kakor vsakega, ki bi bil v Ljubljano naveličan. Tako sem brez smotra prišel v neko ulico, kjer mi je pot stari klobuk postavila na noge.»

«Klobuk? Kakšen klobuk? Vaš klobuk?»

«Moj klobuk sem imel na glavi (kdo neki ga ima drugi). Točno na sredi ulice sem pred seboj zagledal tuj klobuk. Star je bil, umazan in ves poklapan. Lepo poleg mene je ležal tam na tlaku. Ali ga je izzival.»

«Vas je? Klobuk vas je izzival? To je pa res nekaj novega! Pojasnite nam, kako vas je izzival. Ali vam je govoril kakšen jezik?»

«Ne, izzival me je kar tako, s svojo prisotnostjo.»

«Prosim, razložite nam to bolj razumljivo.»

«Šel sem mirno po ulici in globoko zamišljen, ko nenadoma zagledam pred seboj na tleh povaljan klobuk. Nanj me je zelo zadel. Pred starimi ljudmi imam nekak priro-jen strah in jih mrzim, kadar jih vidim. Tudi drugi klobuk sovražijo stare klobuke in ne samo jaz. Ta, ki je bil pred menoj, je imel v moji podzavesti mrzno mržnjo. Ko sem se prebudil, sem rekel sam sebi:

«Tega ga bom brcnil, da bo videl naravnost v sredo obraza!»

«In kaj je bilo potem?»

«Res sem brcnil, me je nekoliko zabolelo. Najbrž sem bil palec na nogi. Spod klobukom, veste, je bila tista granitnih kocka s katerimi dandanes so tlakovane ulice. Jaz je nisem mogel videti, ker je bila pod klobukom. No in ko sem to storil, sem silno zavpil od bolečine in se zaletel naprej. Prav gotovo bi padel in se morda ubil, če mi ne bi bil na pot neka debela ženska, v katero sem treščil. Ta se je od mene odbila in moja noga je zadela v nekega hišni prislonjeno lesen kos, kajpak, zvrhan z belo papirnato čepico. Na vrhu lestve je stal na glavi in je z velikim trudom belil po zidu. Ko je čutil, da pada, je lovil ravnotežje in pri tem je zlil vse to beleža tisti ženski na hrbet. Takoj za beležem je letel nanjo še on. Ona je zavpila na ves glas in ga z njegovo glavo ob tlak. Ta se je branil in udarjal z nogami okoli sebe. Lestev je medtem zvrnila in njen konec je oplazil po nosu konja, ki je dremal pred vozom. Drugi njen konec je udaril mene v obraz in izbil dva zoba. Konj je takrat splašil in zdirjal kakor dokler ni s polomljenim vozom obstal v strugi ob stranišče. Voznik, ki je bil tudi dremal, je padel z voza in se usedel na hrbet velikega volčjaka, ki je prav takrat pritekel mimo. Pes je zagrabil voznika za hlače in mu odtrgal na zadnji strani veliko zaplato. Ta se je ujezil in je z bičem oplazil volčjaka po hrbtu, da je strašno zacvilil, volčjak namreč. Takrat priteče iz gostilne na vogalu neki možakar z dvignjeno palico in zarjove ves besen: «Kaj, ti boš mojega Turina pretepal!» in je s palico treščil voznika po butici. Voznik je odskočil in pograbil tisto kamnito kocko na tleh ter jo vrgel možakarju v glavo. Na srečo se je le-ta izognil in kamen je zletel skozi izložbeno okno trgovine, ki je bila tam. Notri je nastal velik krik, kajti kamen je baje izbil dno sodu olja, ki se je potem mirno razlilo pod vreče moke. Na ulico je pritekel razburjeni trgovec in vpil: «Policija!» Zagrabil je voznika za vrat in ga davil.

No in takrat sem se jaz izmotal iz gneče in se ozrl naokoli. Tedaj sem za vogalom bližnje ulice zagledal nekega paglavca, ki se je na vso moč režal in sem takoj uganil, da je on tisti, ki je položil granitno kocko pod klobuk. V nepopisni jezi sem skočil za njim. Poglavec je zavpil: «Ata!» in bežal kot zajec. Ko sem ga ujel in mu hotel naviti ušesa, sem mahoma zapazil, da teče proti meni debel mesar z zavihanimi rokavi in z velikim nožem v roki. Spustil sem smrkavca in bežal. Prav gotovo bi mu bil pobegnil, da mi ni nekdo od tistih, ki so tekli od vseh strani vkup, vtaknil dežnik med noge. Padel sem in zdrsnil po tlaku in preden sem se mogel pobrati, je planila name polovica Ljubljančanov. Mečkali so me in nabijali s pestmi in me brcali z nogami. Končno so začeli udrihati drug drugega in nastal je splošen pretep.

Kmalu so bili sredi pretepajočih se ljudi tudi mestni stražniki in ti so še najbolj mlatili okoli sebe. Potem sta se ob strani ulice pograbili dve ženski, ker je ena podžigala svojega moža, naj razbije usta možu druge. In sta vreščali in se vlekli za kite. In potem je bilo videti še polno drugih žensk, ki so se zmerjale in se pripravljale na boj. Na veliko srečo so takrat prihiteli od nekod gasilci z brizgalno in še oni so imeli mnogo opravka, preden so naredili mir.

Zdaj so stražniki hoteli vedeti, kdo je to zakrivil. Jaz sem molčal, od drugih pa ni nihče vedel kaj zanesljivega povedati. Takrat je neka frajla, ki je gledala z okna v prvem nadstropju nasprotne hiše, pokazala name z roko in vpila:

«Gospod stražnik! Jaz sem vse videla. Tistile je začel, tisti je vsega kriv, tistega primite!»

In prijela sta me dva stražnika in ne le eden in sta me prignala sem. Glejte, gospod sodnik, vse sem vam povedal, kar vem in ničesar vam nisem zatajil. Jaz sem miren človek. Ne maram pretepov in tudi teh nezgod nisem maral. Morda mi je usoda to naklonila zaradi mojega imena, zato ker se pišem Nesreča. Saj me je res sama nesreča pripeljala v Pozarno ulico, kjer me je čakal usodni klobuk in tisti poglavec, ki je vtaknil vanj kamen. Jaz sem popolnoma nedolžen in sem zrtev kakor vsi ostali.»

Po podrobnem zaslišavanju številnih prič je končno sodnik obtoženca oprostil. In za slovo mu je rekel:

«Pojdite in vrnite se v Kamnik. V Ljubljani vas nočemo več videti, če si ne premenjate priimka!»

FRANCE MAGAJNA

V romanu «MESTO V ZALIVU» obravnava pisatelj tiste čase, ko se je sesula italijanska fašistična država in so se vračali slovenski fantje od vojakov ter se doma uvrščali v boj za narodno osvoboditev.

Roman dobite v

TRŽAŠKI KNJIGARNI

Trst - Ul. Sv. Frančiška 20

Telefon 37-338

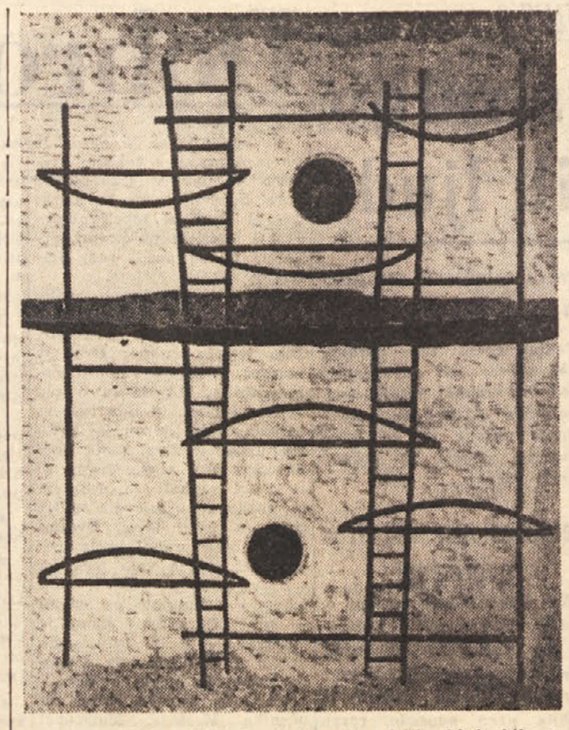

Spacalova slika «Sončni zahod v Savudriji», ki je bila na rimski Quadriennale odkupljena za galerijo moderne umetnosti (Galleria dell'arte moderna) v Rimu, kjer je zastopan že z dvema svojima deloma

Slikar Lojze Spacal nagrajen na rimski Quadrienale

Ko sem izvedel, da je naš Lojze Spacal prejel nagrado na razstavi Quadriennale v Rimu sem pohitel v njegov atelje v Ulici Coroneo 1 ne le zato, da mu čestitam, marveč tudi zato, da izvem od njega podrobnosti o nagradi.

Našel sem Spacala pač kot vselej, kadarkoli sem ga obiskal, pri intenzivnem delu. To trditev je vzeti strogo dobesedno, kajti Spacalov delovni dan gre od 8. ure zjutraj do teme. Spacal jemlje namreč stvari zelo resno in prav ta njegova zavest, da vrši s svojo umetnostjo posebno kulturno misijo in da v svoji slikarski liriki poje ne le zase, marveč tudi za nas vse, je morda kardinalna okoliščina, ki je prinesla Spacalovi umetnosti tako velike uspehe doma in v tujini.

Naslonjen nad risalno mizo, vzravnan pred štafelajem ali z zavihanimi rokavi pri veliki stiskalnici: Spacal je vedno pri delu in v delu. In ko mi je odprl vrata sem zazrl v njegovem pogledu nekaj mešanega med veseljem nad obiskom in nejevoljo nad pretrganim delom .Toda dogodek je opravičeval moje motenje in brez dolgih uvodnih besed sva bila takoj v razgovoru o nagradi v Rimu. Izvedel je novico šele pred nekaj dnevi, ko mu je predsednik razstave Quadriennale brzojavno sporočil, da je prejel od občine mesta Rima nagrado za svojo grafiko. Ni mi treba poudariti, da ga je vest izredno razveselila v prvi vrsti brez dvoma zato, ker je doživel s tem veliko moralno zadoščenje, kajti če velja za koga, da je nagrado zares zaslužil, mislim spričo vseh drugih okoliščin, velja to v tem primeru prav gotovo za Spacala.

Zanimalo me je, ali je bila nagrada dodeljena določeni sliki ali njegovemu celotnemu delu. Spacal mi je pojasnil, da ne gre za eno sliko; gre za kakovost celotne kolekcije slik, za katero mu je Quadriennale dala na razpolago eno celo sobo. Saj s tem kriterijem ga je Quadriennale tudi vabila na udeležbo na letošnji razstavi. Spacal mi je pravil, da gre za grafike, ki so bile deloma razstavljene na lanski mednarodni grafični razstavi v Ljubljani (to je bila menda največja grafična razstava na svetu po končani vojni) in ki so bile tudi tam nagrajene.

Zanimivo je, da so poleg nagrade odkupili eno sliko za Moderno galerijo v Rimu. To je že tretji odkup Spacalovih del za Moderno državno galerijo v Rimu. Prvo njegovo delo so odkupili leta 1940, drugo leta 1951 in tretjo na letošnji razstavi. Žirija je izbrala za odkup sliko «Sončni zahod v Savudriji».

Vprašal sem Spacala ali je še kak Tržačan zastopan v Moderni galeriji v Rimu. Kolikor ve je v omenjeni galeriji zastopan le kipar Mascherini z eno skulpturo. Paradoksno se zaradi tega sliši, da se domači muzej Revoltella uporno brani nakupa Spacalovih del in da Spacal do danes še ni zastopan v domačem muzeju umetnosti Revoltelli.

Zanimalo me je tudi, kaj je z letošnjo Biennale v Benetkah in ali bo Spacal razstavljal na tej svetovni razstavi. Nekoliko zagrenjen je odgovoril negativno. Vzroki so znani. Na zadnji razstavi pred dvema letoma je bil namreč kandidat za prvo nagrado v grafiki, ki mu jo iz umevnih (za Benetke) vzrokov niso hoteli dodeliti in ki so jo potem zaradi pomanjkanja ekvivalenta kakovosti dodelili dvema domačinoma.

Preden sem se poslovil od prijatelja Spacala, sem ga še vprašal, kaj sedaj dela in kake načrte ima za bližnjo bodočnost. Zaupal mi je, da se pripravlja na razstavo v Stockholmu. Neka umetniška zasebna galerija ga vabi, naj bi čimprej priredil razstavo svojih del v prestolnici Švedske. Ta razstava bo predvidoma meseca maja, ko se bo Spacal osebno na stroške omenjene galerije odpravil na Švedsko.

Čestital sem prisrčno Spacalu nad lepimi uspehi in z željami, da bi še bolj in bolj bogatil ta umetniški zaklad, sem se od njega poslovil in ga prepustil njegovemu zares neutrudnemu delu.

R. H.

NADALJNJI ODMEVI KRITIKE ŠOLOHOVA SOVJETSKIH KNJIŽEVNIKOV

«Literaturnaja Gazeta» objavlja mnenja sovjetskih čitateljev

Ne imenujejo ga tjavdan nemirnega kozaka z Dona Solohova, pisca «Tihega Dona», ki mu je svet že priznal pomembno mesto v svetovni literaturi. Pisali smo o njegovem nastopu na 20. kongresu sovjetske KP. Zbudil je vihar ,na eni strani odobravanja in navdušenja, na drugi jeze, užaljenosti in odpora. Le-to se je posebej izrazilo pri onih, ki jih je njegov nastop neposredno prizadel, pri samih pisateljih, ko je napadel njihovo komodnost, nepovezanost z ljudstvom, pomanjkanje ustvarjalnega navdušenja itd. Pričakovati je bilo, da mu tega ne bodo z lahkoto pozabili, dasiravno se je v splošnem moglo zdeti, da je bil s tem končno vendarle enkrat prebit led dogoletne stagnacije v sovjetskem književnem ustvarjanju, stagnacije, ki je, kot je pravilno prikazal Solohov, rezultat prav omenjenih napak, ki jim jih je bil na kongresu očital.

Menda bi bilo pravilno, da bi se napake, ki jih je nanizal Solohov, začele popravljati, a zgodilo se je nasprotno: glasilo Zveze sovjetskih književnikov «Literaturnaja Gazeta», se je mnogim stališčem Solohova postavilo po robu. V njem je stari boljševik in invalid Gindin ocenil njegov nastop na 20. kongresu za demagoški, ostro obsodil njegove očitke, posebno one naperjene proti Zvezi književnikov, v katere obrambo se je postavil. Toda na to pisec «Tihega Dona» sploh ni odgovoril.

Nenadno pa je «Literaturnaja Gazeta» s tem v zvezi ponovno spregovorila, toda tokrat ne tako, da bi ga napadla. Objavila je na svojih straneh, da prihajajo v njeno uredništvo številna pisma, katerih avtorji se postavljajo na stran Solohova. Ti ljudje pripadajo različnim poklicem, pa tudi njihova kulturna raven je različna, vendar pa vsi obsojajo Gindina in njegov članek ter se strinjajo s Solohovom. Pisma izražajo zaskrbljenost nad stanjem sovjetske književnosti in ljubezen do Solohova. Tako piše neka delavka, da je hvaležna Solohovu, ker je na kongresu govoril tako «od srca». V njegovih izvajanjih ni opazila ne demagogije ne površnosti. Invalid Opalatenko, pravtako star boljševik, polemizira z Gindinom, zatrjujoč, da je Solohov na kongresu govoril kot pravi partijec, naravnost in brez slepomišenja. Nihče se ne postavlja v bran pisateljev, ki jih je bil Solohov napadel, pač pa postavljajo vsi zahtevo, da se v Zvezi književnikov napravi red, da se nesposobni in neproduktivni pisatelji iz nje izključijo, kakor se tudi vsi strinjajo s Solohovom glede škodljivosti tega, da se vsak pisatelj, ki je doživel s svojim prvim delom uspeh, že obvezno naseli v kakem večjem mestu, s čimer se odtrže od znanega okolja in ljudi ter postane postopno nezmožen, da bi še kaj o njih napisal. Samo v Moskvi živi od približno 3200 sovjetskih pisateljev okrog 1200.

Zanimivo je, da stoji večina v pismih na stališču, da Solohov nima prav, ko pravi, da je osnovni pogoj uspešnega dela mladih pisateljev zagotovitev njihovih materialnih možnosti. Pri tem se sklicujejo na velike ruske ustvarjalce, ki so živeli v najtežjih pogojih, pa so vendarle ustvarili velika, nesmrtna dela V enem teh pisem, ki jih je objavila «Literaturnaja Gazeta» je rečeno: «Odvzemi pravemu pisatelju celo svinčnik in papir, zaukaži mu še tako, da ne piše — on bo navzlic temu pisal».

Skupina moskovskih čitateljev pravi: «Cemu je danes tako malo dobrih knjig — to je veliko vprašanje. To se komaj more pojasniti celo z «ustvarjalnim drsenjem navzdol», o kakršnem govori tovariš Gindin, dasiravno mi tudi tega razloga ne izključujemo».

Za kaj pravzaprav gre? — se vprašujejo sovjetski čitatelji, ki se jim na zgoraj omenjeno vprašanje ne da odgovor, in človek se nima čemu čuditi, če pri tem kažejo zaskrbljenost in nezadovoljstvo.

V pismih, ki o njih poroča in jih objavlja «Literaturnaja Gazeta», je verjetno govora tudi o «kultu osebnosti», vprašanju, ki mu je bilo na 20. kongresu posvečenega največ časa in prostora. Toda o tem «Literaturnaja Gazeta» ne poroča. Moglo bi pa to biti v zvezi z imenom Gorkega, oziroma z izjavo Solohova na kongresu, da se po njegovi smrti ni našel nihče, ki bi ga bil dosegel. Gindin, ki je, kot rečeno, v omenjeni reviji kritiziral stališče Solohova, je v svojem članku odkril, da pomeni taka izjava «kult osebnosti» in da je s kolektivnim delom v okviru Zveze sovjetskih književnikov moč uspešno nadomestiti tudi Gorkega.

Tudi glede tega se sovjetski čitatelji ne strinjajo z Gindinom. B. Smirnova iz Leningrada pravi v svojem pismu: Smatrati ljubezen do Gorkega za neko vrsto «kulta osebnosti», kot to dela tovariš Gindin, pomeni pravzaprav ne razumeti kaj sploh pomeni ta kult osebnosti, ki nam je povzročil toliko zla. Gorki je bil in ostane velik človek in velik pisatelj — borec». Skupina moskovskih čitateljev: «Vsakomur je znano, da ni danes nikogar, ki bi se mogel meriti z Gorkim, pri tem pa ne gre niti za odkritje Solohova, niti za propagando «kulta osebnosti».»

Diskusija, ki se je bila sprožila po iniciativi «Literaturnaje Gazete», se zaenkrat razvija samo na osnovah neke sproščene sirše diskusije. Navzlic temu pa se v bistvu usmerja k nekemu osnovnemu cilju: pritegnitvi najširših plasti ljudskih množic, da se s svojim mnenjem in željami udeleže reševanja tako pomembnega vprašanja, kot ga predstavlja področje književnega ustvarjanja, iz zagate, iz pasivnosti in neplodovitosti, ki je v njej, zahvaljujoč določenim sistemom, životarilo dolga leta.

Literarni teden založbe Bompiani

(Trst, od 3. do 7. aprila)

Kakor lani, je založba Bompiani iz Milana priredila tudi v našem mestu svoj «Literarni teden» na pobudo tukajšnjega «Krožka za kulturo in umetnost». Namen «Literarnega tedna» je postaviti v neposreden stik s čitatelji in ljubitelji lepe knjige tiste italijanske pisatelje, ki izdajajo svoja dela pri omenjeni založbi. Ob tej priliki si morete ogledati in tudi omisliti najnovejše izdaje te založbe, predvsem pa dela tistih pisateljev, ki javno nastopijo na tej prireditvi.

Na letošnjem «tednu» so bili najavljeni pisatelji mednarodnega slovesa: G.B. Angioletti, Antonio Aniante, Arnaldo Frateili, Pietro Gadda Conti, Ercole Patti, Bonaventura Tecchi, Elio Vittorini (ki je bil pri nas tudi lani), Flora Volpini in Cesare Zavattini. Od teh se zaradi zadržanosti «tedna» niso udeležili G.B. Angioletti, Elio Vittorini in Ercole Patti.

Na prvem večeru je prvi spregovoril Valentino Bompiani — ki je hkrati tudi sam pisatelj — o svojih založniških izkušnjah, ko je za časa fašizma pomagal do uveljavljenja pisateljem, ki so bili vse prej kot fašistično usmerjeni, kakor na pr. Corrado Alvaro in Cesare Zavattini. Za njim je povzel besedo Antonio Aniante, iz Catanie.

Na drugem večeru je Arnaldo Frateili imel predavanje o temi: «Rim in drugi kraji v mojih romanih». Skušal je pojasniti razloge, ki so ga vodili k temu, da je svojim junakom izbral tako in ne drugačno okolje. To svojo občutljivost za zunanje okolje svojih junakov je skušal razčleniti, kar ga je privedlo do tega, da nam je podal razlago tega pojava, ki nas spominja na Francoza Prousta. Za primer nam je čital nekaj odlomkov iz svojih del.

Na tretjem večeru, ki je bil izredno dobro obiskan (verjetno zaradi tega, ker je večerni list napovedal, da bodo snemali nekaj prizorov za televizijo, hkrati pa tudi za to, ker je bil na programu tudi nastop Flore Volpini, ki se je lepo uveljavila po tej vojni) nam je Bonaventura Tecchi čital nekatere odlomke iz svojega še neobjavljenega dela, katerega vsebina obravnava spomine na poslednjo vojno. Njegov drobno opisni slog, občinstva ni mogel navdušiti. Kar se ni posrečilo njemu, pa je uspelo Flori Volpini. Avtorica «Fiorentine» nam je prebrala nekatere svojih fantastičnih povesti, ki je vsaka zase naletela na navdušeno priznanje občinstva.

Predzadnji večer je bil posvečen javni diskusiji med avtorji in občinstvom o kakršnem koli vprašanju ali argumentu, ki bi ga nekdo zastavil. Ob prisotnosti vseh gostov je padlo kakšno nepomembno vprašanje, neki nepoznani fašist je poslal pismo, ki so ga tudi prebrali in na katerega je umirjeno odgovoril Bonaventura Tecchi.

Na zadnjem večeru je nastopil Cesare Zavattini, ki ga širša javnost pozna bolj po njegovih uspešnih scenarijih za dobre filme, kakor pa po njegovem pisateljskem delu.

Jack London in njegovi poklici

V kalifornijskem mestu Oaklandu (380.000 preb.) stoji konec ulice Webster koliba, ki je bila pred sedemdesetimi leti zgrajena iz ostankov neke stare kitolovske barke. Spočetka so jo uporabljali nabiralci ostrig. Kasneje je kupil kolibo veliki ljubitelj oceana John Hynold za sto dolarjev in jo preuredil v kavarno, ki ji je nadel ime «Pri prvi in poslednji sreči». «Morski volkovi» so se v njej počutili kakor doma.

Jack London je obiskal to kavarno prvič leta 1895, ko se je kot devetnajstletni mladenič vrnil v Oackland. Imel je za seboj že pisano in burno preteklost: bil je mornar, nabiralec ostrig, pristaniški delavec in potepuh. London je Hynoldu zaupal svoj namen, da hoče postati pisatelj ter se izobraziti na kalifornijski univerzi.

V Hynoldu je našel človeka, ki je njegove težnje razumel in mu po svojih močeh pomagal. Brezplačno mu je odstopil zadnjo sobo «Prve in poslednje sreče» in v njej je London preživel daljso dobo. Pisal je in se učil. Tam so nastali «Klic divjine», «Morski volk» in še več drugih pisateljevih del, ki so danes v najrazličnejših jezikih razširjena po vsem svetu.

Naš tedenski pregled

Pretekli teden je bil dokaj bogat na političnih dogajanjih, da je res težko v skromno odmerjenem prostoru podati njih izčrpen pregled. Ker pa smo o mnogih od teh vprašanj izčrpno govorili tudi v prejšnjih tedenskih pregledih, jih bomo skušali danes le na kratko spopolniti.

Še vedno je glavna pozornost obrnjena v London, kjer zaseda pododbor OZN za razorožitev. O tem zasedanju smo prejšnji teden obširno pisali. Nadaljnji potek razprave še vedno podkrepljuje optimizem, ki je zavladal s tem v zvezi. Med tritedenskim zasedanjem pododbora je padlo že pet različnih predlogov, in sicer dva sovjetska, dva ameriška in francosko-britanski načrt. Analiza posameznih načrtov kaže, da se je stališče petih držav, to je ZDA, ZSSR, Velike Britanije, Francije in Kanade znatno približalo. S tem seveda ni mogoče reči, da je sporazum blizu, vendar pa je pri vsem tem važno, da sedanja razprava poteka v novem ozračju in da medsebojno nezaupanje polagoma izginja. Do sedaj je bil svet navajen gledati na vsa dogajanja z vidika vojne ali miru. Dvajseti kongres KP SZ pa je pomenil odločen prelom v tem pogledu ter je na podlagi naukov iz preteklosti nakazal osnovne temelje nove sovjetske notranje in mednarodne politike. Pridržki, ki jih Zahodu izrekajo glede iskrenosti nove sovjetske politike, se polagoma začenjajo rušiti. Zlasti so v zadnjih dneh močno odjeknile izjave predsednika francoske vlade Guya Molleta, ki je v intervjuju ameriški reviji «U.S. New and World Report» odločno kritiziral ameriško politiko do Vzhoda. Dejal je, da ni nikoli verjel v nevarnost sovjetskega napada, da so Američani vedno skeptični do vsake sovjetske pobude ,da vedno rečejo «ne», in da so na ženevski konferenci zgrešili, ko so dajali prednost združitvi Nemčije pred razorožitvijo. V Washingtonu so te izjave močno napadli, v Moskvi so jih pozdravili, kakor jih je pozdravila tudi večina francoskega tiska. Ostro pa je protestirala zahodnonemška vlada, vendar pa kaže, da so velesile sklenile iti po poti, ki v sedanjih okoliščinah lahko pripelje do prvega kompromisa. Prepričale so se, da je razorožitev trenutno važnejše vprašanje, kakor razdvojenost Nemčije. Mnogo si obetajo tudi od obiska Bulganina in Hruščeva v Veliki Britaniji. Ta obisk naj bi po mnenju opazovalcev odstranil vrsto ovir, ne samo v vprašanju razorožitve, pač pa tudi v mnogih drugih vprašanjih, ki še razdvajajo Zahod in Vzhod in ki še vedno pričajo o preživelosti blokovske politike.

S stališča blokovske politike se na primer na Zahodu še vedno obravnava vprašanje Srednjega vzhoda, kjer se je prav te dni napetost zaostrila. Zopet so grmeli topovi ob demarkacijski črti med Izraelom in Egiptom in to prav v trenutku, ko je Varnostni svet OZN pooblastil glavnega tajnika Hammarskjoelda, da odide na to področje in skuša zbrati elemente, ki naj za sedaj omogočijo vsaj take ukrepe, ki bi pripomogli k doslednemu spoštovanju določb o premirju. Hammarskjoeld je že na poti v Rim, kjer si bo postavil svoj «glavni štab». Ustavil se je tudi v Londonu, kjer se je razgovarjal z britanskim zunanjim ministrom Selwynom Lloydom. Arabske države in tudi Izrael so na misijo Hammarskjoelda pristale in obljubile svoje sodelovanje. Vendar pa je treba poudariti, da so nekatere poteze zahodnih sil v zadnjih mesecih ustvarile zlasti med arabskimi državami vtis, da namenoma zaostrujejo položaj na tem področju, da s tem zaustavijo razvoj, ki krepi neodvisnost arabskega sveta, in uvajanja določenih oblik sodelovanja teh dežel z Vzhodom. Vse kaže, da bi hotele zahodne velesile izkoristiti arabsko - izraelski spor za vmešavanje na tem področju in za vojaško intervencijo. Zlasti se v Londonu vedno oživlja tristranska izjava med tremi zahodnimi velesilami iz leta 1950 Londonska vlada tudi pritiska na Washington, naj bi podprl njeno politiko, naperjeno proti Egiptu in se vključil v bagdadski pakt. Toda Washington se noče prenagliti, kajti v Saudovi Arabiji, ki je prijateljsko povezana z Egiptom, imajo ZDA velike petrolejske koncesije in nekateri dogovori potečejo prav te dni ter jih bo treba obnoviti.

Kakor se na Bližnjem vzhodu polagoma toda neizbežno rušijo še zadnji ostanki imperialističnih postojank Velike Britanije, tako se v Severni Afriki rušijo imperialistične postojanke Francije. Že zadnjič smo omenili, da ravnanje Francije v Alžiru jemlje njeni politiki lep del učinkovitosti, ki bi jo sicer imela. Naslanjajoč se na krhke argumente, da se alžirsko vprašanje razlikuje od tunizijskega in maroškega zaradi velikega števila Francozov na tem ozemlju in zaradi formalnopravne procedure, s katero je Francija leta 1830 upostavila francosko dominacijo v Alžiru, so zagovorniki imperializma spravili sedanjo vlado v položaj, iz katerega se skuša rešiti z vojaškimi ukrepi, ki pa morajo nujno privesti do tega, da Francija zgubi vse, kar bi danes s politično rešitvijo lahko še ohranila.

Predvsem pa tako ravnanje veča prepad med Arabci in ostalim svetom, kar kažejo tudi predlogi na zasedanju sveta Arabske lige, naj se proti Franciji uvede bojkot, ter protest Sirije pri državah atlantskega sveta zaradi podpore, ki jo ta «obrambna» organizacija nudi Franciji pri njeni zatiralni politiki v Alžiru. Primer Tunizije in Maroka kaže, da je Francija, čeprav v zadnjem trenutku, le izbrala edino mogočo pot. Se celo Franco je bil prisiljen prilagoditi se razvoju dogodkov in je pravkar podpisal z maroškim sultanom enak sporazum, kakor ga je nedavno sklenila Francija. K temu ga je prisilil razvoj dogodkov in prav teko bo razvoj dogodkov vrej ali slej prisilil Francijo, na bolj realistično politiko tudi glede Alžira.

OB STOLETNICI ROJSTVA FOLKLORISTKE KATARINE ŽUPANIČ

Preprosta belokranjska kmetica je zapustila lepo kulturno dediščino

Radio in elektrika sta si našla pot v stare, s slamo pokrite belokranjske hiše. Kakšna nasprotja! Stare šege in navade in celo vraže ob dragocenih pridobitvah sodobnega časa. A dobro je, da poznamo tudi prve, ker potem lahko više cenimo slednje.

Take misli so me prevevale te dni, ko sem hodil po belokranjskih vaseh in so me gostoljubni Belokranjci vabili v svoje zidanice. Nad Mirno goro je plaval prvi krajec, iz zidanice pa je prihajal napev:

Sveti meni jasna mesečina,
da bo potom lahko potovati,
da bom videl koju ljubil
budem...

Kje sem že slišal zadnjič to pesem. Brskam po spominu in stoletnica rojstva belokranjske folkloristke Katarine Županič me je opomnila na ta že zdavnaj preživeli svet. Sto let nazaj me je preselila ta obletnica v čas, ko je Bela krajina živela še po starih običajih, ko so vse ženice in moški nosili belo obleko. Ko so govorili patriarhalno — takorekoč v pregovorih, ko je znal še malokdo pisati in so račune zaznamovali kar na rovaših. To so bili časi, ko so svatbe trajale po ves teden, ko si je belokranjski kmet vse orodje in vse, kar je potreboval, izdelal doma, ko so bili tudi še vsi enako oblečeni, revni in bogati. V izban, pod slamnatimi strehami so žene in dekleta večer za večerom vrtele kolovrate. Da, tak čas mi je zavel iz drobne knjižice Katarine Županič: «Šopek poljskih cvetlic iz Gribelj v Beli krajini». V ta šopek je stkala toliko lepih domačih belokranjskih pesmi, ki so jih peli še v njenih časih in katere danes le še redko srečamo.

«Ni na svetu lepšega
niti veselejšega
nego s prijatelji
koji so veseli
skup živeti...».

Ali pa tisto o vinski trti:

«Na svetu lepši roze ni
kot je ta vinska trtica,
pozimi spi, v spomlad cvetè,
v jeseni vince nam daje...».

Pesmim je pridala v svojem šopku belokranjske vraže, šege in navade. Danes nam marsikatera teh smešno zveni. Toda v času, ko je živela Katarina Županič, so se ljudje še ravnali po njih. Kažejo nam ljudsko praznoverje in njegovo nevednost. Samo nekaj si jih oglejmo:

Keda čuješ prvič kukavico popevat, poljubi zemljo, potle te ne bodo boleli zobi.

Ako vidiš na spomlad prej martinčeka, nek kačo, pomeni veselje; ako pa prej kačo, onda žalost.

Pregovori, ki jih je zbrala ta vneta folkloristka pa nam odkrivajo marsikatero preprosto izrečeno veliko resnico. Le nekaj si jih oglejmo.

Jaz bi tudi hotel bit za župana ,samo ne znam, kaj bodo rekli ljudi (volivci).

Ako mož zapravi (premoženje) je grdo čut, ako žena i še grje.

Kmet je kmet ali ga kuhaj ali peci.

Snaha donese največjo doto v šakah (rokah).

To je le nekaj drobnih iz obsežnega šopka Katarine Županič. Bila je preprosta kmečka ženica. Za zbiranje narodnega blaga jo je navdušil njen najstarejši sin Niko, sedanji univerzitetni profesor dr. Niko Županič. Zapisano ljudsko bogastvo obsega vse, česar se je spomnila od svojih mladih let, ko je kot kmečko dekle začela delati na polju.

Z dvajsetimi leti se je Katarina zaročila s posestnikom Miko Županičem. Ni dolgo nosila zaročne parte, kmalu so ji pokrili glavo z napletom iz rdečih svilenih trakov in jo odpeljali po debelem snegu ob zvokih koračnic v Podzemelj na poroko. V zakonu je rodila osem otrok, sedem sinov in eno hčer. Umrla je poleti leta 1921. Po zunanjosti je bila visoke zravnane postave, bele polti, kostanjevih las, modrih oči in blagega pogleda.

In ta preprosta belokranjska žena nam je zapustila bogato dediščino zbranega narodopisnega blaga iz Bele krajine. Zato je prav, da se je spomnimo ob stoletnici njenega rojstva.

M. J.

Ribarič Ivan

IMPORT ◆ EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

POŽAR ARTEMIO
TOVORNI PREVOZI

TRST - Ul. Moreri 7
Telefon št 28373

v vse kraje, tudi v inozemstvo

AVTOGARAŽA „Rojano"

TRST - ROJAN — UL. MORERI ST. 7 — TEL. 35-608
privatno tel. 27-240 — (Zadnja postaja filobusa št. 5)

Prostori za parkiranje avtomobilov in motornih koles — Odprto tudi ponoči —

Prevoz potnikov z osebnimi avtomobili na vse kraje, tudi v inozemstvo

IZSELJEVANJE NAJHUJŠA RAKAVA RANA TRSTA

Med 8316 izseljenci v Avstralijo je bilo 84 odstotkov mladih ljudi

Resni gospodarski položaj in globok občutek nezaupanja sta prisilila tako velik odstotek mladih ljudi na beg v tujino. Le vsestranski socialni in gospodarski razvoj lahko reši to pereče vprašanje

O brezposelnosti in izseljevanju smo v našem listu že mnogokrat poročali in upravičeno ugotovili, da gre za eno najresnejših vprašanj, ki zadeva bodočnost našega mesta in ki najbolj jasno označuje težaven tržaški položaj. Znano je dejstvo, da se izseljuje predvsem mladina, ki v domačem mestu ne najde zaslužka, ali ki je izgubila vsako upanje na ugodnejše življenje, v možnost razvoja.

Mnogokrat se čuje, da beži mladina ne toliko zaradi resnih gospodarsko-socialnih razlogov, temveč zaradi avanturističnega duha in da se je tak pojav vedno opažal. Ni dvoma, da je tudi v teh trditvah zrnce resnice, ki pa v naše mprimeru še zdaleč ne velja za veliko večino primerov. Želja za pustolovščinami je nedvomno privedla mnoge mladince do izselitve, vendar ne more veljati kot glavni, odločilni razlog takrat, ko je to izseljevanje doseglo tako masovni obseg, kot ga je v Trstu in okolici.

Uradni podatki niso znani, saj nihče ne vodi točne statistike o vseh Tržačanih, ki so se v zadnjih letih izselili. Zato so znani podatki samo za tiste Tržačane, ki so se izselili s posredovanjem urada CIME v Avstralijo. V Avstralijo se je do sedaj izselilo 8.316 Tržačanov, med katerimi prevladujejo mlajši ljudje med 24. in 31. letom, saj je teh kar 42 odstotkov. Zelo veliko je tudi število delavcev med 16. in 24. letom in to 25 odstotkov. Skupno sestavljajo mlajši ljudje torej kar 84 odstotkov vseh izseljencev.

Te številke, kot že rečeno, ne obsegajo v celoti vprašanja izseljevanja, saj urad za delo skoro dnevno objavlja možnosti za izseljevanje v najrazličnejše države in se mnogi tja niti ne obrnejo, temveč odpotujejo iz Trsta s turističnim potnim listom.

Vendar pa so že navedene številke tako obsežne, da jasno dokazujejo, kako je to vprašanje resno in pereče. Te številke govore, kako globok je občutek nezaupanja, ki je zajel vse naše mesto in kako resen je gospodarski položaj, da je prisilil tako velik odstotek mladih ljudi na izselitev.

Ta val izseljevanja — pa naj ima uradno obeležje masovnega izseljevanja v Avstralijo, ali privatnega proti drugim deželam — predstavlja resnično rakavo rano našega mesta, saj odhaja mladina, in kvalificirana delovna sila, ki je vedno predstavljala resnično bogastvo in garancijo za bodočnost.

Ni sile, ki bi mogla ustaviti ta val razen gospodarske in socialne obnove, ki bi ponovno vzbudila zaupanje in ustvarila pogoje za vsestranski zdrav razvoj. Tržaška mladina zaradi tega upravičeno zahteva od odgovornih vladnih krogov, da končno uresničijo obljubljene gospodarske ukrepe in da tako ustvarijo pogoje za gospodarski razvoj.

Pet jugoslovanskih otrok nagrajenih

Na mednarodni razstavi otroških risb v New Delhiju so bila nagrajena dela petih udeležencev iz Jugoslavije. Sestletna Marina Mikulič je dobila prvo nagrado, razen nje pa so bili nagrajeni tudi Tatjana Hujc, Vincenc Naglav, Nataša Omerza in Dragica Kunc.

Dobrota je sirota

Nekega dne se je baron iz Caoja odpravil z velikim hrupom na lov v Čungšanske gore. Spremljali so ga lovski psi in poklicni lovci, oboroženi s kopji in puščicami, nekateri pa so nosili tudi dresirane sokole.

Med potjo je baron zagledal volka, ki je stal malo stran naravnost preko ceste. Bilo je res čudno: žival je namreč stala na zadnjih nogah, tulila, kot da bi hotela opozoriti nase, in bila lovcem odlična tarča. Baron je izprožil puščico in žival ranil. Vendar je volk ušel. Tedaj so se lovci zagnali za njim in po gozdu sta odmevala vpitje ljudi in pasji laež. Dvignil se je oblak prahu, ki je pripomogel, da je volk ušel.

Prav tedaj je potoval neki človek — Tungkuo po imenu — proti Čungšanu. Jahal je mršavega osla in nosil samo vrečo, ki je vsebovala njegove knjige in nekaj obleke.

Bil je motseanec, pripadnik učenika Motseja. Motseanci so bili tedaj zelo razširjena verska ločina. Odlikovalo jih je strogo življenje, polno samopremagovanja in usmiljenja do bližnjega. Hodili so okrog in pridigovali evangelij in občo ljubezen. S fanatično gorečnostjo so skušali izpreobrniti kralje, plemstvo in preprosto ljudstvo. Posvetili so svoje življenje revščini in često tvegali življenje, da bi pomagali bližnjemu in ga osrečili.

Tungkuo je slišal hrup in gonjo. Tedajci je zagledal ranjenega volka, ki je dirjal proti njemu. Ko je žival zagledala motseanca, je prosečo zatulila, kot da bi prosila pomoči. Možu se je od usmiljenja stisnilo srce, kajti v hrbtu uboge živali je tičala puščica.

«Ne boj se!» je rekel Tungkuo. «Izvlekel ti bom puščico».

«Oh, ti si motseanec!» je rekel volk. «Dober človek si. Lovci so mi na sledi. Pusti mi, da se skrijem v vreči, dokler ne bodo lovci mimo. Če mi režiš življenje, ti bom do smrti hvaležen».

«Ubogi volk, kako to, da si zašel v to težavo? Modrosti ti manjka — to potrebuješ! No, le zlezi brž v vrečo! Ne govori pa o hvaležnosti! Vesel sem, da lahko napravim, kar je v moji moči».

Motseanec je vzel nato stvari iz vreče in začel tlačiti volka vanjo. Volk pa je bil velik in vreča je bila premajhna. Ko je zlezel vanjo z glavo naprej, so ostale zunaj zadnje noge in košati rep, ko pa je vtaknil v vrečo najprej rep, ni mogel zmašiti vanjo prednjih šap in glave, ne da bi si zlomil tilnik. Poskušal je spet in spet na vse načine, a ni uspel.

«Pohiti, lovci so vedno bliže!» je zavpil volk, «Hitro! Zveži me!»

Volk se je stisnil na tla in pustil, da mu je motseanec zvezal trup in noge v sveženj. Pošteno ga je stiskal in tlačil in slednjič mu je le uspelo, da ga je zavezal v vrečo in ga položil oslu na hrbet.

Z grozo je opazil, da curi iz vreče kri. Se več — volk je pustil krvavo sled in Tungkuojeve roke so bile tudi krvave. Motseanec je kar najhitreje zabrisal sledove in zasukal osla tako, da je bila vreča manj vidna.

Ko so prišli lovci, ga je baron vprašal, če je videl volka.

«Ne», je mirno odgovoril Tungkuo. «Volk je zvita žival. Ne gre na cesto. Skrivati se mora kje v gozdu».

Baron ga je srepo pogledal. Udaril je po meču, ki ga je držal v roki, in rekel: «Če bi kdorkoli pomagal volku ubežati, bo to drago plačal».

Tungkuo je mirno zajahal osla in baronu v slovo pomahal: «Če ga bom kje videl, vam bom sporočil. Srečno!»

Ko je volk zaslišal, da je peket lovske družbe zamrl v daljavi, je zavpil iz vreče: «Izpusti me! Hitro! Zadušil se bom!»

Motseanec je brž razjahal in pomagal volku iz vreče. Razvezal ga je, se nežno dotaknil rane in dejal: «Se vedno boli? Joj, kako sem se bal zate!»

«Nič, rana je samo majhna praska. Ali mi boš zdaj, ko si mi rešil življenje, napravil še eno uslugo?»

«Vesel bom, da napravim vse, kar je v moji moči. Motseanec sem, saj veš. Kaj želiš, da napravim zate? Na razpolago sem ti».

«No, sestradam sem», je rekel volk in ga postrani pogledal.

«Da?»

«Resnično bi me lahko rešil. Že tri dni nisem nič jedel, in če nocoj umrem, si mi zaman rešil življenje. Zakaj ne bi pustil, da te požrem? Samo majčkeno se žrtvuj, veš. Saj ne zahtevam preveč, ne?»

Tungkuo se je močno prestrašil, ker je volk pokazal čekane in planil nadenj. Mož se je pognal za osla in se pričel tresti za življenje.

«Tega ne moreš, ne moreš napraviti!» se je uprl.

«Zakaj ne?»

«Ne moreš. Pravkar sem ti rešil življenje!»

Pričela sta se loviti okrog osla, ki se je močno čudil.

«Zdaj pa bodi pametenta!» je nagovoril motseanec volka preko oslovih pleč. «Nima smisla, da se prepirava in skušava rešiti stvar nasilno. Čeprav ti uspe, da me raztrgaš, me ne boš prepričal, da imaš prav. Kaj te ne bo grizla vest? Mislim, da ti je do tega, da bi bil prepričan, da me s pravico požreš».

«Seveda», je zarenčal volk. «Ampak jaz sem lačen in sem se naveličal tega prepričanja».

«Potem pa poravnajva te prepir pametno! Predlagam, da se podvrževa razsodbi. Po stari navadi bova vprašala tri starejše, naj odločijo, ali je prav, da me požreš, čeprav sem ti rešil življenje».

«Prav, prav, samo ne bodi tako dolgovezen», je odvrnil volk. «Prepričan sem, da so ljudje zato na svetu, da me požro volkovi. Saj smo neizmerno vzvišeni nad vašim rodom. Niti braniti se ne morete, izrodili ste se, da, tako je».

Šla sta po cesti, a nista nikogar srečala, kajti pričelo se je mračiti.

«Res sem silno lačen. Dolgo ne bom mogel čakati, je rekel volk. Pokazal je na starejšto ob cesti in dejal: «Vprašajva njega!»

«Saj je samo drevo! Kaj pa ve?»

«Le vprašaj ga! Povedalo ti bo».

Motseanec se je prikloni staremu drevesu in mu povedal, kako je rešil volku življenje, čeprav je s tem veliko tvegal. «Povej nama, prosim, po tvojem mnenju pošteno in ali je to hvaležnost, da bi me zdaj požrl?»

Iz drevesa je prišel mocan, hreščeč glas, ki je govoril: «Dobri mož, razumem, kaj mi slediš. Govoriš o hvaležnosti. Naj vama povem svojo zgodbo. Marelica sem. Ko me je vrtnar posejal, sem bila šele seme. Čez eno leto sem že zacvetela in čez tri leta rodila sad. Čez pet let je bila moje deblo debelo kot roka in čez deset let kot otroku trebuh. Zdaj sem stara dvajset let. Celo življenje sem s svojim sadom hranila vrtnarja in njegovo družino. Hranila sem njega in njegove prijatelje. Nekaj mojih sadežev je celo z dobičkom prodal na trgu. Potem pa sem vrtnar videl, da sem star in ne morem več roditi. Ukazal mi je listje, odlomiti jice in odžagal veje za kurjavo. In še ni bil zadovoljen. Zvedela sem, da bo prodal še to, kar je od mene ostalo, za stavbni les. No, tako je bilo življenje. Zakaj te volk ne bi požrl?»

«Tu govori pametna duša», je z velikim veseljem rekel volk in hotel zgrabiti motseanca.

«Počakaj za trenutek! Moram slišati še dva!»

«Prav, naj bo, kot pravi», je odvrnil volk. «Moram počakati, da mi dišiš bolje po kdajkoli».

Šla sta malo dalje in zagledala starega bivola, ki je stal pri ograji in gledal, kot da se je naveličal življenja.

«Vprašaj tegale!» je rekel volk. «Prepričan sem, da je v življenju precej skusil».

Motseanec je spet povedal svojo zgodbo in prosil za pravično sodbo. Bivol je strmel vanj hladno in — Tungkuo se je zdelo — tudi malce ironično. Žival je malo pomislila, se obliznila in odgovorila:

(Nadaljevanje na 5. strani)

SVEČANE PROSLAVE 10. OBLETNICE DELOVNIH BRIGAD

Mladina je na delovnih akcijah mnogo prispevala k izgradnji FLRJ

Jugoslovanska mladina ni bila osamljena, saj je na delovnih akcijah sodelovalo tudi več deset tisoč brigadnikov vsega sveta

Prvi teden v letošnjem aprilu sovpada tudi z 10. obletnico osnovanja prvih mladinskih delovnih brigad v Jugoslaviji, ki so bile brez dvoma najboljši izraz volje jugoslovanske mladine, da prispeva k izgradnji povojne nove Jugoslavije. Razumljivo je, da tudi mi ne moremo mimo tega datuma, ne da bi se spomnili velikega dela, ki ga je napravila mladina v matični domovini s svojimi prostovoljnimi delovnimi akcijami in to še posebno, ker je pri teh akcijah sodelovala tudi naša tržaška mladina.

Prve delovne akcije jugoslovanske mladine se niso pričele po končani svetovni vojni, ampak že mnogo prej, ko je se divjala narodnoosvobodilna borba in so partizanske enote potrebovale mladinsko pomoč. V tem času je mladina kljub nevarnosti gradila letališča in druge vojaške objekte za partizansko vojsko, brez katerih ne bi bilo uspešnejših vojaških nastopov. Po končani vojni pa je pri obnavljanju porušene, oropane in požgane domovine mladina dala levji delež in je napravila velika, celo herojska dejanja. Mladinsko delo je predstavljalo od leta 1946 naprej ogromen prispevek pri obnovi in socialistični izgradnji nove Jugoslavije.

Med prvimi in najbolj pomembnimi deli spada železniška proga Šamac-Sarajevo, ki je bila dokončana proti vsakemu pričakovanju že v 7 mesecih in pol, medtem pa ko bi dela s plačano delovno silo trajala najmanj od 4 do 5 let. Tej progi so sledile se druge; Brčko-Banovići, Nikšić-Beograd, itd. Med drugimi važnimi deli, ki jih je bilo treba dovesti do konca, moramo pristeti tudi avtocesto Zagreb-Beograd. Na to delo se je že leta 1948 prijavilo veliko število mladincev in mladink ter z nemalimi napori izročili avtocesto prometu leta 1950. Po vojni je bilo treba modernizirati tudi domačo zastareio industrijo. Mladina je priskočila na pomoč in s prostovoljnim delom gradila tovarne, hidroelektrarne in druge velike industrijske objekte, ki so znatno pripomogli k dvigu življenjskega standarda in pospeševali industrializacijo dežele.

Na teh velikih delovnih akcijah pa jugoslovanska mladina ni bila osamljena, ampak so ji priskočili na pomoč tudi mladinci in mladinke iz drugih držav. Pri teh delovnih akcijah je sodelovalo okoli deset tisoč inozemskih brigadnikov. Samo na progi Samac-Sarajevo je sodelovala mladina iz Alžira, Anglije, Avstralije, Avstrije, Albanije, Burme, Bolgarije, Češkoslovaške, Danske, Grčije, Egipta, Holandske, Francije, Zahodne Indije, Irana, Islanda, Indije, Italije, Irske, Južne Afrike, Kitajske, Konga, Kanade, Maroka, Martinika, Malaje, Madagaskarja, Madžarske, Norveške, Nemčije, Nove Zelandije, Poljske, Palestine, Rep. Španije, Trsta, Švedske, Švice in ZDA — skupno 65 inozemskih delovnih brigad in grup s 5842 mladincev in mladink. Na tej progi sta delali tudi dve mednarodni brigadi, ki sta bili formirani na svetovnem mladinskem kongresu v Pragi. Inozemska mladina je prišla v Jugoslavijo predvsem z željo, da spozna jugoslovansko stvarnost in ko so se mladinci vračali v svoje kraje , so prinašali s seboj duha prijateljstva in bratstva, ki jih je spremljal skozi njihovo celotno bivanje z jugoslovansko mladino. Vzporedno z udeležbo inozemskih brigad na delovnih akcijah v Jugoslaviji, so tudi jugoslovanski brigadniki sodelovali pri gradnji in obnovi v drugih državah. Jugoslovanske mladinske delovne brigade so sodelovale na Danskem, v Belgiji, Holanski, Franciji, Angliji, Izraelu, Poljski, itd. Povojna mlada generacija si je s svojim delom pridobila velike usluge in je vreden naslednik herojske mladine vključene v SKOJ v narodnoosvobodilni borbi.

Prve dni aprila so se vršile v večjih in manjših središčih FLRJ svečane akademije, parade nekdanjih brigad in nastopi udarnikov in nosilcev brigadirskih spomenic. Na gradbiščih, kjer je mladina delala, pa so odkrili spominske plošče, ki bodo tudi poznejšim generacijam govorile o velikem požrtvovalnem delu in trudu povojne mladine. Glavna parada je bila v Beogradu na stadionu JLA, kjer se je vršil velik defile mladinskih brigad. Te proslave 10. obletnice delovnih brigad naj pokažejo mladini, ki je sodelovala na delovnih akcijah, da njeno delo ni pozabljeno in naj predstavljajo istočasno spodbudo za izgradnjo drugih objektov, predvsem športnih in mladinskih letovišč, ki bodo služili mlademu naraščaju.

M. B.

V Beogradu so ob obletnici desetletnice ustanovitve prvih mladinskih delovnih brigad otvorili posebno razstavo

Rokovnjaška zgodba

Ko je bil rajnki Žumer še mlad, je hodil delat v Zasavje, v okolico Litije. Takrat še ni bilo povsod železnice, če je že bila, pa denarja ni bilo, da bi jo plačevali. Saj je bilo še komaj za sol.

Tako je tudi Žumrov oče nekega zgodnjega poletnega jutra spet stopil od doma s popotno delavsko torbo čez rame in palico v rokah. Iz Podgorja je še kar hitro prišel do Ihana, se ustavil v gostilni, da si je malo privezal dušo, nato pa jo je mahnil naprej. Med potjo si je požvižgoval in se veselo razgledoval čez polja, ki so se v jutranjem soncu zlato bleščala. Bilo je že visoko poletje in žito se je z bogatim klasjem upogibalo k tlom. Ptički so se veselo oglašali iz grmovja in z njihovo pesmijo se je zlilo polglasno brundanje Žumrovega očeta. Kar pozabil je, da ga čaka še dolga pot in še težje delo, če ga bo sploh dobil.

Ko se je že bližal Domžalam, se mu je pridružil možak srednjih let. Pobara ga: «Kam pa greš?» «V Zasavje sem namenjen. Pogledat grem, če se bo dobilo kako delo», je odvrnil Žumer. Sopotnika je bil kar vesel. Mislil si je: Bova od časa do časa katero rekla, pa bo pot hitreje minila. Čez nekaj časa je začel možak prigovarjati Žumru. «Veš kaj, pa ja ne bova hodila po cesti. Pokazal ti bom bližnjico, saj imava nekaj časa isto pot». «O seveda, kar po krajši jo udariva», je odvrnil Žumer, «bom vsaj prej na cilju». Čez čas se jima pridruži še neki moški. Ogovoril je možaka z besedami: «Brfni ga po kofiči, kumrč bono laufa». Žumra je kar mrzlo spreletelo. Spoznal je, da ima opravka z rokovnjači, ki so tiste čase strašili po Gorenjskem. Izgovorjene besede niso pomenile nič drugega, kot: udari ga po glavi, deček dobro teče. Rokovnjaškega jezika se je pa Žumer naučil še takrat, ko je služil v Komendi za hlapca. Ko da ne bi nič opazil, je mirno segel v žep po svoj «nož na feder». Nekdaj so možaki nosili nože na vijak in kadar so ga hoteli odpreti, je naredilo, kot da bi nekaj počilo. Žumer je nož odprl za hrbtom in možaka sta ga prestrašeno vprašala: «Kaj, ti pa imaš pištolo?» «Seveda», je odvrnil Žumer, «mislita, da se bom potikal po samotnih poteh brez pištole». In je še enkrat počil z nožem ter ju sršeče pogledal.

Možaka-rokovnjača pa tega nista utegnila več niti slišati niti videti. Pobrala sta jo v grmovje in naprej v gozd k svojim tovarišem.

FILATELISTIČNE ZANIMIVOSTI

Znamke otoka Cipra

Do sedaj so na znamkah upodobljeni le angleški kralji, portrete svojih zaslužnih mož pa bodo Ciprčani lahko upodobili šele v svobodi

Če je bil Ciper pred leti znan samo tistim, ki so se kdaj intenzivno ukvarjali z zemljepisom, je postal danes dobro znan vsem, ki čitajo časopise. Borba Ciprčanov za priključitev h Grčiji, trma Angležev v vztrajanju pri kolonialnem sistemu na tem otoku in nedavna aretacija in internacija grškega nadškofa Makariosa so vzrok, da danes ves svet ve, kje leži Ciper, kaj hočejo in kakšne narodnosti so njegovi prebivalci, kakšni so angleški gospodarji, itd.

O Cipru pa so že prej nekaj vedeli tisti filatelisti, ki zbirajo znamke britanskega cesarstva. Na Cipru so prve znamke izšle leta 1880. Pravzaprav riso bile to prave ciprske znamke, temveč angleške znamke iz let 1858—76, s pretiskom «CYPRUS» in novo vrednostjo. Leta 1881 pa so izšle znamke tiskane nalašč za ta otok v portretom angleške kraljice Viktorije. Vseh znamk z njenim portretom je 24. Leta 1903 so jih zamenjale s portretom kralja Edvarda VII., leta 1912 pa one s portretom kralja Jurija V.

Znano je, da Anglija ne izdaja pogosto znamk, ne samo v Združenem kraljestvu, temveč tudi v kolonijah in protektoratih. V prekomorskih deželah so izšle do sedaj znamke s številnimi pokrajinskimi motivi, a vedno le v manjši meri.

Leta 1928 je na Cipru izšla serija znamk, ki so bile posvečene petdeseti obletnici angleške zasedbe. Že na teh znamkah je bil razviden grški značaj otoka, kljub temu da so ga imeli Turki v oblasti nekaj sto let. Na prvi znamki je bil prikazan srebrni kovanec iz Atathusa, na drugi grški filozof Zenon, na tretji ostanki sv. Barbare, na četrti zemljevid otoka, na peti pa samostan Bella Paise. Nadaljnje znamke v tej seriji so prikazovale ciprski grb, ki je bil povzet po grbu angleškega kralja — križarja Riharda Levjesrčnega in kip istega kralja, ki se nahaja v Londonu, turški grob Umma Harama, anglikansko cerkev st. Nicolas v Famagusti in portret angleškega kralja Jurija V.

Leta 1934 so izšle znamke s pokrajinskimi motivi, ki so zelo prikupne. Na njih vidimo ostanke starogrške palače v Vouni, Salaminski forum, ostanke starogrškega gledališča v Soli, grško cerkev v Peristeronu ter anglikansko cerkev sv. Zofije v Nikoziji. Poleg teh dveh cerkva je bila prikazana tudi turška mošeja Bairakdar v Nikoziji. Na znamkah lahko vidimo še razvaline grada v Kolossi in gozdove na zahodnem delu otoka. Nekatere teh znamk imajo v majhnem ovalnem okviru portret kralja Jurija V.

Leta 1946 je izšla znamka na čast zmage zaveznikov nad nacizmom s portretom kralja Jurija VI. in panoramiko angleškega parlamenta na obali Temze. Znamka je bila podobna tistim, ki so jih izdali v ostalih angleških posestih. Le naziv dežele in vrednost sta bili različni. Leta 1948 sta izšli dve znamki na čast srebrne poroke angleškega vladarja, leta 1949 štiri znamke na čast UPU, leta 1953 pa ena znamka — ki je bila enaka za vse angleške posesti — na čast ustoličenja angleške kraljice Elizabete II.

Znamka iz jugoslovanske serije posvečene umetniškim delom

Lani pa je izšla nova frankovna serija. Vse angleške posesti namreč izdajajo v tem času nove serije s portretom kraljice Elizabete II. Na vseh znamkah lanskega leta je v ovalnem okviru portret kraljice Elizabete II., nad okvirom pa je kraljeva krona. Nominale znamk so izražene v novi ciprski valuti liri, razdeljeni na 1000 milsov.

Tako vidimo, da so imele ciprske znamke do danes grbe raznih angleških kraljev. Portrete svojih zaslužnih mož pa bodo lahko domačini upodabljali na znamkah, ko bodo dosegli neodvisnost.

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
FRANC LIPOVEC
Vsakoršni prevozi
z osebnimi luksuznimi avtomobili Fiat 1400
za tu in inozemstvo
GARAŽA: Ul. Timeus 4. tel. 90-296
STANOVANJE: Ul. F. Severo 6, tel 33-113

Kaj sta doživela Marko in Metka

In res! Drugega dne je bilo dosti tekanja po podzemeljskih hodnikih, iz daljave sta otroka čula tudi streljanje. Želela sta zmago Tuaregom.

Kajti kdo ve, kaj bi se jima pripetilo, če bi padla v roke krvoločnim sovražnikom!

Tretjega dne v jutru ju je poklicala Fatma pred poglavarja.

Ras Omar ju je sprejel zelo prijazno. Dejal je: «Draga otroka! Rešila sta mene in moje podložnike. Veliko hvalo vama dolgujem! Prosta sta! Tu imata prstan v obliki kače. Ako bi vama pretila v puščavi kaka nevarnost, posijta mi ta prstan.

Tvegal bom tudi življenje, da vama prihitim na pomoč. Tako se zahvaljuje Ras Omar, gospodar puščave». Otroka sta se prisrčno zahvalila, nato pa sta se odpravila ven na prosto, pod zlato sonce.

PRIMORJE-EXPORT Nova Gorica-Tel. 07
UVOZNO - IZVOZNO podjetje
za vse artikle v obmejnem prometu
Vršimo vse prevozniške usluge

KMETJE VRTNARJI
Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko
FURLANI EDVARD
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169

katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti.

Dopisi iz naših krajev

NEKAJ MISLI OB SKLEPU
Kmetijske nabavno-prodajne zadruge

Z zanimanjem in s posebnim zadovoljstvom sem čital vest o sklepu upravnega odbora Kmetijske nabavno-prodajne zadruge v Trstu glede njenega posega za dvig kmetijske strokovne izobrazbe in hkrati tudi stanovske zavesti našega kmetstva. Ne zgrešim, če rečem, da se tega veselijo in pozdravljajo vsi naši poljedelci, saj smo le predolgo cepili svoje energije na način, ki je bil škodljiv naši stanovski stvari in vsemu tukajšnjemu delovnemu ljudstvu in torej le dobrodošlica našim razrednim sovražnikom. V tem cepljenju smo prezirali neovrgljivo dejstvo, da je začetek in konec političnih gibanj in trenj kruh — gospodarstva.

Vsaka gospodarska veja in vsaka njena stroka ima glede na svoj značaj svoje zahteve po čim večjem strokovnem znanju. Vsakemu družbenemu ustroju pa je kazalo, da se je zanimal za vse prej kot pa za kmečki stan. V kolikor pa je bila kakšna vaja zapostavljena, si je ta sama pomagala. Samopomoč je bila skozi vso zgodovino pomembno orožje izkoriščanih v borbi za obstoj in proti izkoriščevalnim razredom. To svojo pomembno vlogo vrši tudi danes — v kapitalizmu.

Fašizem, ki se je rodil iz kapitalističnega trebuha, nas je preziral, zanemarjal in zapostavljal. Po njegovem, v znatnih odstotkih le navideznem obglavljenju, se razmere prav zato niso mogle korenito izboljšati in spadamo še vedno v razred devete brige in moramo kot takšni nositi težke gospodarske posledice.

Kaj nam torej preostane drugo kot samopomoč?! Osloniti se moramo na svoje lastne sile in jih vpreči v vzajemno sodelovanje. Ta naloga pritiče našim organizacijam in ustanovam.

V bistvu in namenu vsake zadruge je socialni značaj, ki posega predvsem v gospodarsko stran. Kmetijska nabavno-prodajna zadruga ima zalogo preskrbeti svojim članom potrebščine pod čim boljšimi pogoji in čimbolj racionalno porabiti morebitni dobiček iz trgovskega poslovanja. A korist mora biti tudi moralnega značaja. Obojje: materialna in moralna stran se medsebojno dopolnjujeta: krepka materialna stran mora podpirati moralno, krepka moralna pa gmotno stran. Iz prej navedenih razlogov sta pri nas obe strani šibki. Zlasti pa trpimo za skrajnim pomanjkanjem v kmetijskem strokovnem znanju, torej v osnovi našega obratovanja.

Če smo državi deveta briga in če nočemo gospodarsko propadati, moramo zaupati svojim lastnim močem. In če so te moči enotne, organizirane in pravilno usmerjene, niso majhne. To je tudi uvidela Zadruga in prišla do uvodno omenjenega sklepa.

Sedaj pričakujemo, da se bo sklep tudi uresničil. To pomembno poglavje ne sme ostati le pri pismenem sklepu, za to moramo skrbeti vsi, ki nam je za naš obstoj in napredek. V naši zemlji so še velike možnosti za gospodarski napredek, treba se je le lotiti umnega zemljedelstva. Že nekajkrat je «Primorski dnevnik» naglasil, da velja to za samostojne kmete, polkmete in celo za delavce, ki mogoče imajo le nekaj arov zemlje. Tudi to delo naj bo načrtno in čim bolj smotrno, se pravi, da je treba delovni program natančno proučiti in ga prilagoditi naši zmogljivosti. Kratko: vedeti moramo, kaj hočemo in kako to doseči.

Zdi se mi potrebno opozoriti, da je treba v vsakem primeru upoštevati poglavje o naši kmečko-delavski mladini in ukreniti, kar je le mogoče, da se duševno čim bolj uravnovesi in ji prikaže življenjska stvarnost ter naloge, ki jih od nje zahteva.

Uspeh je odvisen od pravilne organizacije, od številja predavateljev, od njihove sposobnosti za posredovanja delovnemu ljudstvu vzgojnega in učnega gradiva, od njihovega razumevanja, dobre volje in ljubezni za koristno stvar.

Kmečki sin

NABREŽINA

Iz preteklosti se moramo učiti, za bodočnost pa delati. Če pa gledamo v našo preteklost — seveda v dobo pred mrtvaškim fašizmom — in jo primerjamo z našo povojno delavnostjo, ne moremo biti posebno ponosni in zadovoljni. Po zadnji svetovni vojni smo pri javnem delu dovolj zmerili svojih moči in sposobnosti in če bi iskali zadevne vzroke, bi res ne mogli zvaliti vso krivdo na strankarsko opredelitev in trzavice. Mladine je mnogo več kot nekoč, izobražencev tudi, potreba po vsestranskem prosvetnem delu je po globoki praznini, ki nam jo je zapustil fašizem, mnogo večja. Glede na to so naši kulturno-prosvetni uspehi veliko preskromni, kar se pa tiče gospodarstva, je pravcat zastoj. Naša vas bi mogla in morala biti središče te dejavnosti. Osebni interesi so tako ali drugače povezani s skupnostjo in je naravno, da moramo tej čimveč prispevati. Na to, žal, preveč pozabljamo.

Na zadnjem torkovem mesečnem sejmu je bilo živahno samo pri trgovini s posodo, zlasti «porcelansko» ali zemeljno. Nizke cene — mnogo robe. To je kupcem vedno bolj pogodu, ker je kupna moč vedno manjša. Zato je ta trgovec napravil izredno dobro kupčijo. Na trgu smo prvič videli tudi mlado sadno drevje, trte-cepljenke, vrtne lepotične rastline, za kar pa ni bilo posebnega zanimanja, in to zaradi visokih cen in nezaupanja v kvaliteto blaga.

RICMANJE

Tlakovanje glavne poti po vasi gre zdaj bolj od rok kot skraja. V kratkem bo tlakovan skoraj ves del poti po vasi. Upamo, da delo ne bo zaostajalo, ko bodo urejevali še del poti proti Logu in Domju.

Zaradi slabega vremena in mraza smo zelo zaostali z delom na polju. Posadili smo le grah, krompirja pa zelo malo. Vse je dober mesec v zamudi, najhujše je zaradi dela v vinogradih. Mandeljni so malo ocveteli, breskve še nič, da ne govorimo o češnjah. Trte tudi še spijo in zelenja ni še nikjer, le livade v nižjih predelih so malo ozelenele. Zelo nas skrbi, kaj bo, če se vreme ne bo čimprej zboljšalo. Po vasi se širijo govorice, da bo naš pevski zbor spet oživel. Imeli smo pevski zbor, in dober zbor, pa se je vse razkopalo pred leti ob znani resoluciji. Lepo in potrebno bi bilo, da bi se pevci spet zbrali, vadili in peli. V naši vasi je namreč dosti mladine, fantov in deklet, pa tudi odraslih, ki bi radi peli v zboru. Brez petja sicer nismo, a to kar je, ni dovolj, nekaj žensk poje v cerkvi, moški pa zapojejo ob pogrebih.

Pa tudi drugo prosvetno delovanje bi moralo spet oživeti, saj ne morejo Ricmanje ostati kar tako ob strani, ko pa v drugih vaseh v Bregu vse miga in napreduje.

DOBERDOB

V vasi imamo ze nekaj dni večerni tečaj za kmečko mladino, na katerem predava prof. Fabretto o cepljenju divjih češenj in drugih divjakov. Po teoretičnem tečaju bodo organizirali tudi praktične vaje za vse tečajnike. Teh je 22 in z zanimanjem sledijo predavanju. Vendar bi njih zanimanje bilo še večje, če bi bilo predavanje v slovenščini, saj naš kmet pri svojem delu rabi le materin jezik. Obenem pa bi občina, ki je tečaj organizirala prav gotovo našla predavatelja, ki bi v našem jeziku poučil mladino o sadjarstvu na Krasu.

ŠTEVERJAN

Zelo nas je razveselila vest, da bodo tudi pri nas zgradili otroški vrtec. Predvsem so zadovoljne matere, ki morajo svoje malčke voditi s seboj v brajde, kjer jih pri delu le ovirajo. S tem, da bo v vasi otroški vrtec bo vsem omogočeno, da svoje otroke oddajo v varstvo otroškim vrtnaricam, od katerih se bodo lahko naučili kaj lepega in tudi koristnega za bodoče šolanje. Izvedeli smo tudi, da nameravajo popraviti odnosno nabaviti novo opremo za osnovno šolo, ki je že res zelo zastarela in ki ne ustreza več današnjim higienskim pogojem. Prav je, da se poskrbi za naše malčke samo bojimo se, da ne bo ostalo predolgo le pri obljubah in da bodo prihodnjo jesen že lahko naši malčki stopili v novo poslopje otroškega vrtca.

Pojasnilo podjetja «Autovie Carsiche»

V zvezi z dopisom glede pritožb na račun prevozniškega podjetja «Autovie Carsiche», ki je bil objavljen preteklo nedeljo v našem listu, smo od uprave omenjenega podjetja prejeli naslednja pojasnila s prošnjo za objavo:

1. Zamude so včasih neizogibne in jih dopušča tudi inšpektorat za motorizacijo, če ne presegajo 10 minut.

2. Avtobusi, ki jih ima podjetje «Autovie Carsiche» so med najboljšimi in ni med njimi nobenega, ki bi bil starega tipa.

3. Če avtobusi ne bi odgovarjali zahtevam prometa, bi jih že omenjeni inšpektorat pri reviziji vozil zavrgel.

4. Za delavce bi po predpisih istega inšpektorata lahko podjetje uvedlo samo en ali dva avtobusa ob točno določeni uri.

5. Mlekarice z vrči ne morejo potovati istočasno z delavci, da ti ne bi zamudili dela.

6. Avtobusi ne čakajo v Bazovici in pridejo istočasno v Trst.

7. Osebje avtobusov se ne menja pogosto, saj so nekateri že 5 do 10 let v službi, v kolikor pa pride do sprememb, je to v zvezi z zahtevami službe na številnejših progah.

8. Soferji in sprevodniki so večkrat tarča neprimernih in nedostojnih besed, ki izvirajo iz skupine 5 do 10 ljudi.

9. Avtobusi niso nikoli ostali na cesti, kar se pa Dolinčanov tiče, so čakali le pol ure in je bilo tisto okvaro na avtobusu pripisati le mrazu.

10. Ni res, da vozi avtobus iz Bazovice v Trst oziroma obratno 45 minut, temveč le 25.

11. Glede prenapolnjenih avtobusov ni krivda podjetja, če je začetek proge v Trebčah in ne v Bazovici.

12. Zato se podjetje čudi na kakšni osnovi so bile izrečene krivične in neresnične obtožbe, navedene v dopisu, ki ga je podpisal «eden izmed potnikov».

DRAGA

Iz naše male vasice se poredkoma oglašamo, saj ni posebnih novic. Precej oddaljeni smo od večjih središč, tudi sedež občine je daleč v Dolini in če ne bi bilo v vasi železniške postaje bi imeli zelo slabe zveze z mestom.

Letošnje hude zime se bomo še dolgo spominjali. Čeprav je vas v dolini in zavetju, smo zelo občutili mraz, tembolj, ker marsikdo ni mislil, da bo tako hudo in si ni pravočasno preskrbel drv.

Ob lepem vremenu pride k nam marsikateri meščan na nedeljski izlet. Pozimi seveda nimamo obiskov, pač pa spomladi in poleti. Toda letos je tudi glede tega zelo žalostno in se nič ne čudimo, ker ni še nikjer znakov pomladi.

Pred dnevi so po vasi dokončali dela za stransko napeljavo vodovoda, tako da si bomo lahko napeljali vodo v hiše. Tega se zelo veselimo, ker nam bo prihranjen trud in bomo imeli zaradi vode manj skrbi, zlasti v poletnem času.

Pot, ki pelje od glavne ceste pri Bazovici v Drago, so pred nekaj leti temeljito popravili, toda zdaj je že precej lukenj. Potrebno bi bilo, da bi čimprej zamašili luknje, sicer bo potem več stroškov in dela.

VELIKI REPEN

Ustno izročilo in zgodovinski podatki povedo, da je naša vas prastaro kmečko naselje živinorejcev in poljedelcev. Čeprav so ti služili devinskim grofom, jim dajali vse mogoče dajatve in bili obremenjeni s težko tlako, so le vztrajali. Naselitev je bila redka, saj je bilo tam okrog leta 1500 kakih 10 podložnih kmetov pri nas in v Vogljah. Med njimi naletimo na priimke Mahne, Masiček, Hlade, Mulič, Purič, Dedač, Lazar.

Kmečki poklic naših prednikov nam je še v krvi, ker je še živo naše nagnjenje do zemlje. Se večje in mnogo večje pa bi bilo, če bi razpolagali za to z boljšim orožjem — znanjem. Če je prednamcem zadoščala le prirodnost, se mora danes tej pridružiti večje znanje v kmetijstvu. Le tako bomo mogli bolj uspešno delati in tudi gospodarsko računati. Zato nas je razveselilo, ko smo čitali, da se namerava kmetijska zadruga iz Trsta zavzeti za dvig kmetijske izobrazbe in skrbeti, da se naša mladina za to čimbolj usposobi.

Lansko jesen smo napravili nekaj načrtov za nekatera izboljševalna dela med zimo. Niti sanjali nismo, da nam jih bo ledeni krčmar popolnoma preprečil in zraven prizadel še drugo škodo na posevih, rastlinah itd. Če utrpijo tovarna, delavnica in drugi obrati kakršnokoli škodo, dobijo takšno ali drugačno odškodnino, za nas pa se nihče ne zmeni, država se v takšnih primerih kratko odreže: Za to ni predvidenih sredstev. Bog je vzel, on vam bo tudi povrnil. Mi pa pravimo: Mogoče je tako, a od 1918. dalje je bog na nas popolnoma pozabil.

TREBČE

Prihodnjo soboto in nedeljo bomo imeli v naši vasi po dolgem presledku spet lepo kulturno prireditev, saj si jo že dolgo časa želimo in za katero je veliko zanimanje tudi v sosednih vaseh. Pevski zbor, ki je začel delovati lani in šteje zdaj 65 članov, se je pod spretnim vodstvom požrtvovalnega pevovodje Oskarja Kjudra ves čas dobro pripravljal, v soboto in nedeljo pa bo imel samostojni prvi pevski koncert. Pevovodja in vse pevke ter pevci so res pohvale vredni zaradi svoje vztrajnosti, dobre volje in discipline. Prepričani smo, da se bodo dobro odrezali in pokazali, kaj zmorejo.

Zdaj imajo vaje vsak večer, da se bodo dobro pripravili na izvedbo pestrega sporeda narodnih in umetnih pesmi. Pa tudi na zunanjo obliko pazijo. Hočejo se namreč dostojno predstaviti občinstvu ne samo z lepim petjem. Moški bodo imeli temne hlače, bele srajce in rdeče kravate, ženske pa temna krila in bele bluze.

Nastopali bodo dvakrat, kakor smo že omenili, ker bi bila dvorana premajhna. V soboto bo prireditev namenjena vaščanom, v nedeljo pa gostom iz drugih vasi, ki so že obljubili, da pridejo poslušat naše pevce.

Na svidenje torej v nedeljo!

PEVMA

Letos ne pričakujemo s takim veseljem lepega vremena za dela na polju, saj smo po nepravični razsodbi goriškega in beneškega sodišča ostali popolnoma brez zemlje. Njive, ki so jih imeli že naši dedi v najemu nam je ustanova Tre Venezie odvzela in v glavnem nanje posejala pšenico, deteljo in nekaj fižola. Za sedaj se zdi, da ne bo napravila večjih namakalnih del ob Soči zato, da bi potem posadila v glavnem povrtnino, s katero bi zalagala goriški, pa morda tudi tržaški trg. Čeprav je ustanova prav s tem izgovorom nastopila pri sodnih oblasteh, se je stvar obrnila popolnoma drugače. Vsem Pevmčanom, pa tudi prebivalcem iz St. Mavra in posebej z Oslavja, kjer je večina kmetov, je žal, da so prišli ob lepo ravninsko zemljo, katero je zelo težko najeti v bližini naših krajev. Nekaj družin iz Pevme, ki so se izključno preživljale s tem, kar jim je dala najeta zemlja ob Soči, se je moralo zadovoljiti z najemom ene same njive v Ločniku. Razumljivo je torej, da je njihovo življenje težavno in se morajo zelo truditi, da pridelajo vsaj toliko, kolikor je najpotrebnejše za njihov življenjski obstoj.

V Pevmi je med ostalimi težkočami opaziti tudi precejšnjo stanovanjsko stisko, ki zelo tare nekatere družine. Pred časom je bilo govora, da bodo gradili nove hiše na cesti med Pevmo in St. Mavrom, sedaj pa smo izvedeli, da bo INA-casa gradila več hiš pri Giri za pevmskim mostom in da jih bo dogradila v dveh letih, ker bo v tem primeru prejela zemljišče brezplačno od goriške občine. Pevmčani upamo, da bodo v prvi vrsti nova stanovanja dodelili našim najbolj potrebnim domačinom, če se seveda ne bo zopet ponovila stara pesem in bodo vsa stanovanja ali vsaj večino dodelili ezulom.

V novi otroški vrtec zahaja sedaj 13 otrok, od katerih je večina slovenskih iz Pevme in Št. Mavra. Z Oslavja prihaja v vrtec le ena deklica, ki jo vsak dan pripeljejo starši. Pot z Oslavja je predolga za malčke, posebno če pomislimo, kako daleč se raztezajo oslavske domačije. Goriški župan je ob božičnici, ki so jo imeli otroci v pevmskem otroškem vrtcu obljubil, da bo občina poskrbela za oslavske otroke. Omogočila naj bi jim obisk otroškega vrtca v Pevmi s tem, da bi jih vsak dan poseben avtobus pripeljal v Pevmo. Toda zdi se, da so bile do sedaj vse to le prazne obljube, in bomo morali še dolgo čakati, da se bodo uresničile.

KRIŽ

Na veliko noč smo napolnili dvorano pri predstavi «Sreča, kje si?», ki so jo odigrali člani SNG. Sodimo, da niso imeli lahke naloge, ker ni igra prav lahka, a so igralci svoje vloge odlično izvedli in nas prepričali o našem srečolovu. Zato so bili deležni našega priznanja. Zelo bi nam ustregli, če bi gostovali pri nas čimbolj pogosto.

Svoječasno smo že opozorili, da je popoldanska ura za te prireditve tudi ob nedelovnih dneh neprimerna. Večerne ure bi privabile mnogo več udeležencev. Želeli bi, da bi gledališka uprava po možnosti to upoštevala.

Naše občinstvo je precej disciplinirano in ne povzroča med igro motenj. Pač pa grešijo starši, da vodijo ali pošljejo k predstavi za odrasle svoje otroke. Njihova nestrpnost in živahnost le motijo igralce in občinstvo. Za otroke so mladinske predstave, in za te bi bili hvaležni otroci in mi.

ŠEMPOLAJ

Kot toliko drugih, ki so podlegli posledicam internacije in njenim mukam v Nemčiji, je po dolgoletnem hiranju umrl tudi 63-letni Lado Rebula. Nacistična zemlja je sprejela zdravo in krepko delovno silo, ji kot vampir izpila najjačje življenjske sokove in vrnila družini onemoglega in skrušenega moža. Po vseh postavah mu je pritikala invalidnina, a se je zanjo zaman boril. Kako rad bi bil pokojni živel in kot skrben družinski oče delal za svojo družino! Bolezen pa mu je nenehno izpodjedala in mu v ponedeljek izpodjedla zadnjo življenjsko nit.

Veliko znancev in prijateljev ga je v torek popoldne spremilo na zadnji poti, obžalovalo njegovo prerano smrt in hkrati obsojalo vse one, ki so izzvali zadnjo svetovno vojno in vpregli izsledke civilizacije v zversko mučenje in uničevanje nedolžnih ljudi.

Pokojniku miren počitek! Preostalim izražamo svoje iskreno sožalje!

PRAPROT

Že pred leti smo zaprosili takratno ZVU za razširitev vaške poti v gornjem delu vasi, med Sušteršičevo hišo in Kantetovim vrtom, kar se je tudi zgodilo. Kolikor je znano, je bil takrat določen znesek tudi za popravo poti od domače gostilne skozi ta del vasi in proti Trnovici. Toda to, kar je občina popravila, je bolj krpanje in ne more služiti sedanjemu prometu, najmanj pa avtobusni progi. Potrebno bi bilo, da bi se ta zadeva resno proučila in končno izvedla tako, da bo tudi ta pot uporabna.

Naj omenimo, da zahaja prav v ta del naše vasi vedno več izletnikov, ker je odtod neverjetno obsežen in lep razgled čez Tržaški zaliv, Furlansko ravnino, Karnijske in Tirolske Alpe. Ugodna avtobusna zveza Sempolaj-Trst in železniška postaja Nabrežina (20 minut) sta za tržaške izletnike zelo ugodni.

Naš novi traktor je že v polni zaposlitvi in smo se že prepričali, kako potrebna in koristna nam je ta mehanizacija.

Dobrota je sirota

(Nadaljevanje s 4. strani)

«No, kar ti je povedala stara marelica, je resnica. Poglej me! Star sem, suh in počasi umiram od lakote. Moral bi me bil videti, ko sem bil mlad. Kmet me je kupil na semnju, da bi mu delal na kmetiji. Krave so se že starale in jaz sem največ garal. Kmet je dejal, da sem njegov ljubljenec. Ko je šel na potovanje, me je zapregel, in ko je hotel obdelati ledino, sem mu jo oral in spremenil v plodno zemljo. Ko je bil čas setve, sem bredel in čofotal po blatu in ob žetvi sem garal v mlinu. Nisem pazil nase in sem delal za dva ali tri. Zaradi mojega dela je kmet kar dobro shajal. Hrana, obleka, denar, s katerim je plačeval davke — vse to je prihajalo od mene. Lahko je razširil žitnico in oženil sina, zdaj pa živi udobno kot gospod z otroki in vnuki okrog sebe. Videti bi ga moral, ko sem prišel k hiši. Ni da bi govoril o postrežbi pri mizi. No, jedli so z glinastimi žlicami iz skled. Zdaj pa ima v kleti vrče z vinom. Ali si storil za volka kaj več, kot sem jaz za gospodarjevo družino? Njegova žena pa misli, da sem zanič — star sem, to je tisto — in me pušča tavati okrog in spati na prostem, kjer me stiska mraz in veter. Vidiš, kako stojim tule in skušam ujeti malo sonca? Ko pa pride noč, sem sam. Saj ni nič zato, vsakdo se mora postarati. Toda slišal sem, ko je žena rekla, da me bo dala mesarju. Dejala je: ‚Meso se lahko posuši, koža se lahko ustroji, iz rogov in kopit pa lahko dobimo koristno orodje'. Oh, tako je življenje! Ne govori o človeški hvaležnosti! Ne vidim najmanjšega vzroka, zakaj te ne bi smel volk požreti».

Volk je že hotel zasaditi zobe v motseančevo roko, a Tungkuo je rekel: «Ne še! Doslej si bil tako potrpežljiv. Naj čujeva, kaj bo rekel tretji — kot sva se domenila!»

Kmalu sta zagledala starca, ki je korakal s palico v roki proti njima. Imel je dolgo, belo brado in se je zdel svetnik. Tungkuo je bil srečen, da je našel človeško bitje. Stekel je k njemu in ga prosil, naj razsodi spor med njim in volkom. «Besedica iz tvojih ust mi bo rešila življenje, o starec!» ga je prosil.

Starec je poslušal zgodbo. «Kakšna hvaležnost!» je rekel svetnik in z jezo v očeh pogledal volka. «Kaj se ne zavedaš, da bo nehvaležnež na starost poplačan z nehvaležnim sinom? Nekega dne boš imel sina, ki bo s teboj neprijazen in surov, čeprav boš zanj mnogo napravil. Spravi se stran, drugače te bom ubil!»

«Saj nisi slišal še moje zgodbe!» je prosil volk. «Prosim, poslušaj me! Motseanec me je zvezal in tako trdo stlačil v vrečo, da sem komaj dihal. Mislil sem, da bom umrl. Ne moreš si predstavljati, kako neprijetno je bilo v vrči».

«Potem pa je treba grajati tudi motseanca», je rekel svetnik in prepir se je spet začel.

«Ne vem, koga naj poslušam in komu naj verjamem. Rekel si, da si rešil volku življenje, volk pa je dejal, da si ga ranil. Edina pot, da dokažeta, kdo ima prav, je ta, da še enkrat pokažeta, kako je bilo. Sam hočem videti, kako neprijetno ti je bilo v vrči».

«Videl boš», je rekel volk in pustil, da ga je Tungkuo zvezal in porinil v vrečo.

«Imaš oster nož?» je zašepetal svetnik.

«Da», je začudeno rekel Tungkuo.

«No?»

«Menda ne zahtevaš, da bom ubil volka?»

«Kakor hočeš. Ali ga ubij ali pa te naj požre. Kako neizkušen moralist si!» je rekel svetnik in pomagal motseancu, da je zasadil nož skozi vrečo v volka.

Tako je bil spor končan.

Iz angleščine prevedla
Draga Perovšek

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

POZOR !!!

3 m volnenega blaga in podloga
za moško obleko skupno L. 4.950
„ 7.480
in „ 10.700

dobite v trgovini

A. PERTOT Trst, Ul. Ginnastica 22, tel. 95-998

S kamero po Škednju

Kakor v starih časih, je tudi danes Tržačanom Škedenj — to lepo slovensko predmestje — cilj krajših nedeljskih izletov. Ni Tržačana, ki ne bi poznal «Sčješnev», kakor ga imenujejo domačini. Ni dolgo, ko je bil Škedenj steber slovenskega življa. Še dandanes vidimo v Škednju mnogo trgovin s slovenskimi napisi. To predmestje, ki šteje okoli 8000 prebivalcev leži na griču obdano na eni strani od samega mesta, na drugi strani od Zavelj, na tretji pa z odprtim morjem.

Krasne so naše slovenske narodne noše, škedenjske pa so brez dvoma najlepše v naši okolici. Škedenjke so ljubosumne na svoje narodne noše in jih hranijo iz roda v rod. Mnogo je še takih noš v Škednju, kot nam jih kaže slika. Na levi strani je poletna narodna noša, ki je sestavljena iz bele na roke vezene bluze, krila s črnim predpasnikom iz prave svile, na katerem so vrisane raznobarvne rože. Zimska noša pa ima še bel volnen jopič. Ob raznih praznikih jo oblečejo s ponosom ne samo starejše Škedenjke, temveč tudi mlade.

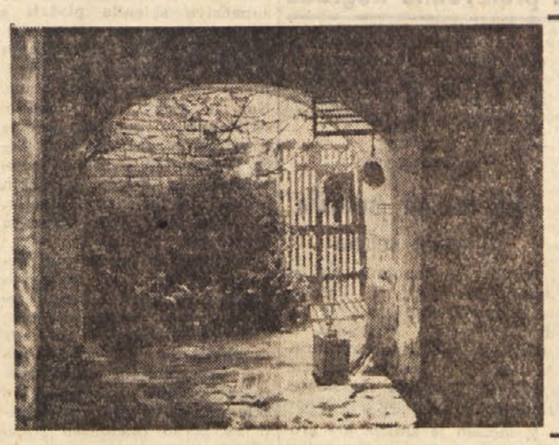

Kakor po Krasu in po vseh vaseh v okolici mesta, vidimo tudi v Škednju lepe stare kolone, portale in oboke. V starih časih je bil Škedenj mala vasica. Obok, ki ga vidimo na sliki, stoji v tako imenovanem starem delu Škednja, in sicer v «Bužin».

Ni Tržačana, ki ne bi poznal ali ne bi jedel škedenjskih «big». Se pred nekaj leti je večina Škedenjk pomagala preživljati svojo družino s peko okusnega kruha, ki so ga nosile prodajat v mesto. Stare Škedenjke se še spominjajo lepih časov, ko so spekle na dan od 100 do 150 kilogramov kruha. Toda tega ni več in le še ena peče kruh, seveda v moderni peči.

V Škednju živi znani slovenski slikar Avrelij Lukežič. Njegove slike so bile že večkrat razstavljene ne samo v Trstu, temveč tudi v tujini, kjer so vzbudile veliko pozornost in priznanje. Slikarja vidimo v njegovem škedenjskem ateljeju.

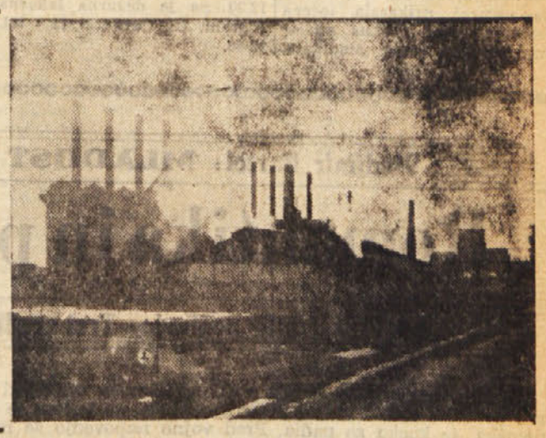

Železarna «ILVA» je eden izmed največjih industrijskih objektov v Trstu. V njej je zaposleno veliko domačinov iz Škednja. Čeprav je delo v železarni še precej naporno, se ga delavci vendarle okrepajo z ljubeznijo in marljivostjo.

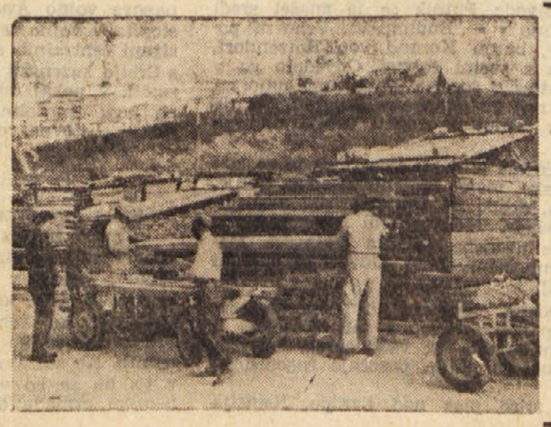

Pod Škednjem, kjer je nekoč tekla železnica Trst-Poreč, leži skladišče lesa, tako imenovani «Scalo legnami». Razna tržaška lesna podjetja imajo tam svoja skladišča lesa. Sem prihaja tudi les iz Avstrije in Jugoslavije, ki ga potem z ladjami odvažajo na razna tržišča.

MARIO MAGAJNA

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

SEJA SOVODENJSKEGA OBČINSKEGA SVETA

SVETOVALCI POTRDILI PREDLOG ZA VSTOP v konzorcij vzhodnofurlanskega vodovoda

Zaostanke za plačevanje živinozdravnika bo občina plačevala iz tistega, kar ji pripada od proste cone, česar pa ji še niso priznali

V sredo zvečer se je sestal sovodenjski občinski svet. Občinski odbor, kakor tudi svetovalci so že mislili, da bo ta seja zadnja, ker se je pričakovalo sporočilo notranjega ministra, da bodo upravne volitve za vso Italijo 27. maja. Z objavo sporočila so obenem izvedeli, da občinski svet še ne bo izgubil svojega mandata, ker so vse volitve za našo pokrajino preložene na konec leta. Tako se bo občinski svet sestajal še vso pomlad in poletje, jeseni pa bi morale biti nove volitve. Demokratične sile naše pokrajine so si edine, da bi morale biti v septembru ali najkasneje v prvi polovici oktobra.

Glavno vprašanje je predstavljal predlog občinskega odbora za pristop h konzorciju vzhodnofurlanskega vodovoda s sedežem v Gradiški. Svetovalci so predlog sprejeli. Se pred sprejemom predloga je župan tov. Češčut razložil pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz včlanjenja.

Z vstopom se občina obveže prispevati 400.000 lir za delež konzorciju, s čimer bo plačala vse dosedanje stroške. Obenem bo plačala še 300.000 lir za načrt, ki predvideva napeljavo vode v vse vasi sovodenjske občine.

Za izvedbo celotnega načrta bo potrebnih 25 milijonov lir, katere bo občina dobila od države. Zupanstvo bo namreč zaprosilo državo, da ji potreben znesek nakaže v obliki dolgoročnega posojila. Upravno in tehnično skrb za delovanje vodovoda bo prevzel konzorcij, ki razpolaga z ustrezno organizacijo.

Tov. Češčut je nadalje povedal, da se bo občina obvezala sama plačevati dolg državi. Če pa bo konzorcij aktiven, tedaj bo plačevanje obrokov njegova dolžnost. Doslej je konzorcij prejel od države skupno okoli 300 milijonov lir posojila, s katerim je zgradil vse sedanje naprave.

Po tako temeljiti obrazložitvi so svetovalci soglasno odobrili predlog, obenem pa so priporočili, naj bi izvedba načrta ne šla po dolgi birokratični poti.

V naslednjem so obravnavali plačilo stroškov za onemogle v bolnišnici dobrodelnih bratov v Gorici. V petih letih se je nabralo za okoli 5 milijonov lir zaostankov, od katerih je morala polovico plačati takoj, ostalo pa bo plačala s čim manjšimi obroki.

Glede plačila deleža sovodenjske občine konzorciju z Gorico in Steverjanom za živinozdravnika za leta 1951-1954 je podžupan tov. Andrej Tomšič upravičeno pripomnil, da bodo svoj dolg, ki ga je županstvo sklenilo plačati z letnimi obroki po 150.000 lir, plačali iz tistih neizplačanih fondov, ki pripadajo Sovodnjam na račun proste cone. Kot je znano, so Sovodnje vključene v področje proste cone, ki se razteza med Sočo, Vipavo in državno mejo, vendar jim doslej dejanskih pravic niso priznali; razdeljujejo jim samo nekaj kave in sladkorja.

Sovodnje so dobile tudi avtomatičen telefon z 18 številkami. Stevilke dosedanjih telefonov so nespremenjene; pred vsako številko je treba napraviti še 800. S tem je bila vzpostavljena dobra zveza z mestom. Svetovalci so sklenili še vnaprej prispevati za javno telefonsko govorilnico, ki je v vasi nujno potrebna. Ob koncu so sklenili namestiti dve svetilki, dve pa premestiti v Skrljah ter za delo potrošiti 58.000 lir.

IZ SOVODENJ

Danes občni zbor kmečkega združenja

Danes ob 11. uri bo v občinski dvorani v Sovodnjah občni zbor kmečkega združenja in kmečke bolniške blagajne. Na tem zborovanju bodo obravnavali delovanje obeh organizacij, zato vabimo vse kmetovalce sovodenjske občine, da se zborovanja udeležijo v čim večjem številu.

Nesreča kmeta na Valerišču

Včeraj dopoldne ob 10.30 je rešilni avto Zelenega križa odpeljal v ambulanto zavarovalnice v Gorici 57-letnega Jožefa Vogriča iz Valerišča v Steverjanu, ki se je poškodoval pri delu. Ko je delal na polju, mu je nenadoma padel precej težak kol na hrbet in mu povzročil poškodbo. V ambulanti so ponesrečencu nudili potrebno zdravniško pomoč, nakar ga je avto odpeljal domov.

Prodajalne zelenjave ob nedeljah zaprte

Zveza trgovcev goriške pokrajine obvešča, da bodo na podlagi prefektovega dekreta o urniku trgovskih obratov do nove odredbe prodajalne sadja in zelenjave ob nedeljah zaprte.

Seja odbora prefekture

Na zadnji seji odbora prefekture so odobrili več sklepov pokrajinske in občinskih uprav. Pokrajinska uprava: nakup zemljišča Morassi za Trgom Julia; pravilnik za uporabo oblačil sanitetnega osebja; izredna dela v pokrajinskih muzejih itd. Goriška občina: ojačanje cestne razsvetljave na Korzu Italia; sporazum z ATA za vzdrževanje sedem mestnih avtobusnih prog; izboljšanje plače živinozdravniku za občine Gorica, Sovodnje in Steverjan. Tržič: gradnja novega skladišča in sprejem dveh siromašnih oseb v občinsko sirotišnico.

Roditeljski sestanek na učiteljišču

Danes ob 10.30 bo v prostorih učiteljišča v Ul. Croce roditeljski sestanek, na katerega vabi ravnateljstvo šole vse starše, ki imajo svoje otroke na tej šoli.

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini je bilo od 1. do 7. aprila 14 rojstev, 13 primerov smrti, 5 oklicev in 2 poroki.

Rojstva: Dario Pilon, Giorgio Grudina, Marilena Gorenszach, Fulvio Iadarola, Vincenzo Zampetti, Antonio Falasco, Giuliano Grandi, Ezio D'Osvaldo, Elena Candi, Marino Battisti, Gianfranco Gnotti Maurizio Palmieri, Rosella Pieromalli, Licia Ungaro.

Smrti: 67-letna Elisabetta Sfiligoi, vd. Roldo, 68-letna Luigia Berlot, 64-letna Francesca Marizza, por. Reia, 55-letni zidar Giocchino Floreani, 63-letni upokojenec Raimondo Sbrigotti, 72-letni upokojenec Antonio Urdino, 31-letna Alojzija Pertot, 69-letni kamnosek Giovanni Sullini, 61-letni upokojenec Mario Brescia, 21-letni mesar Danilo Nanut, 70-letna Andreina Scalettari, vd. Del Franco, 55-letna Maria Pettarin, por. Boschin, 51-letna Valeria Trampuž por. Benedetti.

Oklici: podbrigadir javne varnosti Antonio Grecco in gospodinja Marisa Mangini, Ferdinand Bonni in Noemi Garbelotto, policijski stražnik Nevio Celin in Nerina Pavesi, zidar Francesco Bizaj in Maria Bensa, policijski stražnik Paolo Salonia in Josipina Gomišček.

Poroke: finančni stražnik Giulio Apostoli in Stanislava Ciucat, Tarcisio Montagner in Giuseppina Pacor.

KINO

CORSO. 14.00: «Na zahodu nič novega», L. Ayres in L. Wolheim.
VERDI. 14.00: «Tiger na nebu», cinemascope, A. Ladd.
CENTRALE. 15.00: «Mogambo», C. Gable, A. Gardner.
VITTORIA. 14.30: «Moja sestra Eveline», cinemascope
MODERNO. 15.00: «Pesmi, pesmi, pesmi».

ZAKLJUČEN SPOR V GORIŠKI LIVARNI SAFOG

Enotnost delavcev prisilila ravnateljstvo k priznanju in izplačilu proizvodne nagrade

Po dolgotrajnih pogajanjih med predstavniki sindikalnih organizacij in ravnateljstvom Safog na sedežu Zveze industrijcev je bil včeraj sklenjen sporazum, s katerim se prizna za nadaljnja tri leta delavkam po 6000 lir letne proizvodne nagrade, vajencem pa po 4000 lir. Glede nagrade delavcem in uradnikom se dolgo časa niso mogli sporazumeti, končno so se zedinili za 7500 lir na osebo. Te nagrade mora ravnateljstvo Safog izplačati svojim uslužbencem do 13. aprila. Pozneje pa se bosta obe stranki še sestali in proučili vprašanje proizvodnosti Safog.

Predstavniki vseh sindikalnih strank so mnenja, da je bil s priznanjem proizvodne nagrade dosežen velik uspeh delavcev in uradnikov Safog. V tej borbi je bila najodločilnejša enotnost vseh delavcev, ne glede na pripadnost k tej ali oni sindikalni organizaciji. V njihovi borbi jih je spodbujalo tudi dejstvo, da je ravnateljstvo CRDA izplačalo proizvodno nagrado že pred prazniki, medtem ko je Safog ni hotelo izplačati in je celo odklanjalo sleherna pogajanja, tako da se je borba za proizvodno nagrado začela s tem, da je bilo najprej treba doseči priznanje upravičenosti zahteve, potem šele višino nagrade.

Kot je bila uspešno priborjena proizvodna nagrada, tako je mogoče uveljaviti tudi druge pravice, vendar nikoli brez akcijske enotnosti vsega delavstva. Kadar med sindikalnimi organizacijami ni razumevanja, in pri nas se je zlasti v preteklosti često dogajalo, ker so postale tudi te organizacije sredstvo v hladni vojni, tedaj je delodajalec uveljavljal svoje načrte, delavci pa so bili vedno znova prikrajšani za materialne, sindikalne in politične pravice. Vse kaže, da so borbe med sindikalnimi organizacijami že precej za nami in da so nad njimi prevladale koristi delavcev. Kot dokaz novega duha, če naj ga tako imenujemo, je sedanje sodelovanje v Safog ter stališče FIOM glede ločenih pogajanj med CISL in UIL z ravnateljstvom CRDA; FIOM je namreč prikazala ločena pogajanja kot poskus vnašanja razdora med sindikate, kar naj bi koristilo delodajalcem, vendar «padajo spori med sindikalnimi organizacijami v preteklost», je ugotovila organizacija kovinarjev.

IZ PODGORE

Jožefa Brezigar proslavila 90-letnico rojstva

Včeraj je dopolnila 90 let Jožefa Brezigar vd. Petejan iz Podgore. Slavljenka je sedaj najstarejša Podgorka in jo vsi, ki jo poznajo spoštujejo, saj je v svojem dolgem življenju preživela marsikatero hudo uro.

Z možem je služila pri grofu Attemsu ter sta si s trdim delom in varčevanjem postavila lasten dom. Vzgojila je vrsto otrok, od katerih so štirje še živi. Jožefa Brezigar je bila vedno zavedna Slovenka in poštena ter delavna žena, zato ji ob tem redkem jubileju želimo še dolgo let mirnega življenja.

IZ DOBERDOBA

Nov poročni par

Včeraj sta stopila v zakonski stan Marijan Ferfolja in Jolanda Gergolet iz Doberdoba. Marijan Ferfolja je med priljubljenimi mladeniči v Doberdobu, med tistimi, ki so se vsa povojna leta marljivo udejstvovali na kulturnem področju. Dolga leta je že predsednik godbenega društva «Kras», večkrat pa smo ga imeli priliko videti na naših ljudskih odrih. Tudi nevesta Jolanda Gergolet je iz napredne slovenske družine ter zelo pridna mladinka.

Člani godbenega društva «Kras» želijo ob tej priliki novoporočencema obilo sreče v novem življenju, njihovim čestitkam se pridružuje tudi vsa mladina iz Doberdoba, ki želi, da bi novoporočenca še naprej sodelovala na kulturnem področju. Čestitkam domačinov se pridružuje še naše uredništvo.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Pontoni-Bassi, Raštel 27 - tel. 33-49; od 8. do 12.30 pa je dežurna lekarna Alesani, Ul. Carducci 12 - tel. 22-68.

ZA BOLJŠO PROMETNO ZVEZO MED GORICO IN PODGORO

Razširitev ceste ob levi strani Soče

Goriška občina je začela s deli na cesti, ki vodi od pevmskega mosta na levi strani Soče proti Stražicam. Precejšen del ceste so že razširili, vendar nameravajo poleg razširitve omenjene ceste popraviti in razširiti tudi cesto, ki vodi med polji mimo delavskega naselja New York do novo popravljene ceste Torriani. Razširitev obeh cest naj bi bila v zvezi z začetkom del pri gradnji novega mostu čez Sočo, o katerem je bilo zadnja leta toliko govora. Kot smo že poročali, so ob Soči postavili barake in začeli s pripravljalnimi deli za most, ki bo vezal Podgoro s Stražicami, s čimer bodo predvsem imeli skrajšano pot delavci zaposleni pri Safog in v podgorski predilnici. Govori se tudi, da nameravajo z leve strani Soče mimo delavskega naselja New York pa do gostilne Pavlin urediti široko asfaltirano cesto, tako da bi bila prometna zveza Gorica-Podgora skrajšana in bi ta cesta služila tudi prometnim vozilom, ki se morajo sedaj posluževati pemskega mosta.

ŠPORTNI DNEVNIK

NOGOMETNA NEDELJA V JUGOSLAVIJI

PO POVRATKU Z GOSTOVANJ nadaljevanje borbe za točke

Najvažnejše srečanje 1. lige bo v Beogradu med Crveno zvezdo in Hajdukom - Slovenska moštva v slovensko-hrvatski ligi igrajo doma

Jugoslovanska moštva prve lige, ki so zadnji dve nedelji z večjim ali manjšim uspehom gostovala v tujini, so se vrnila domov in bodo danes nadaljevala prvenstvene borbe za točke. Sestali se bodo naslednji pari: **V Beogradu:** Crvena Zvezda - Hajduk; **v Titogradu:** Budućnost - Železničar; **v Zagrebu:** Zagreb - Dinamo; **v Sarajevu:** Sarajevo - Radnički; **v Osijeku:** Proleter - Velež; **v Novem Sadu:** Vojvodina - BSK. Tekma Partizan - Spartak je bila odigrana že včeraj in se je končala neodločeno 2:2.

Program je torej popolen in tudi precej zanimiv. Posebno važno bo beograjsko srečanje med Crveno zvezdo in Hajdukom. Crvena zvezda se bori za prvo mesto in je trenutno dve točki za vodečim Partizanom. Če noče zaostati, potem mora zmagati. Hajduku pa gre za kožo, saj je po zadnjih porazih zdrknil skoraj na rep v lestvici in ima le dve točki več kot zadnji Proleter, ki pa to nedeljo igra doma in skoraj z gotovostjo računa na zmago. Pred splitskimi «majstori s mora» stoji imperativ: ali zmagati ali izpasti! Realno vzeto ima Crvena zvezda sicer več izgledov na uspeh, toda Hajduk je na turnirju v Pragi pokazal, da zna igrati in tudi zmagati posebno proti močnejšim nasprotnikom. Razen tega bo za Hajdukovce še poseben užitek natresti čimveč golov v mrežo Beare, ki jih je v začetku sezone tako nekorektno pustil na cedilu.

Zanimiv bo tudi zagrebški derby, v katerem bo Zagreb gotovo poskušal doseči pozitiven rezultat proti Dinamu in si s tem popraviti kritični položaj.

Popolen program bo tudi v I. conski slovensko-hrvatski ligi. Tokrat bodo vsi štirje slovenski predstavniki igrali doma in nudi se jim lepa priložnost, da se vsaj enkrat kolektivno oddolžijo svojim hrvatskim kolegom za poraze. Odred bo imel v gosteh Metalca, ki je trenutno predzadnji na lestvici. Ljubljana se bo pomerila s Segesto, ki je tudi bolj na dnu. Oba ljubljanska predstavnika lahko torej realno računata na uspeh. Mariborski Branik bo sprejel v goste enajstorico Rijeke, ki je sicer nevaren toda ne nepremagljiv nasprotnik. Najtežje delo se obeta Novi Gorici, ki se bo srečala z zagrebško Trešnjevko, ki je s 13 točkami točno na sredi klasifikacijske lestvice. Goričani sicer ne morejo več računati na obstoj v tej ligi (razen če ne bodo število udeležencev v njej povečali) so pa v zadnjih srečanjih pokazali, da so odločeni drago prodati svojo kožo in s pravim športnim duhom vztrajati v borbi. Zato ne bo presenečenje, če bodo Trešnjevki natresli nekaj golov.

Danes je na vrsti tudi drugo pomladansko kolo v ljubljansko-primorski ligi. Vodeči Grafičar ima za nasprotnika Izolo, Krim in Slovan pa morata v Kranj oz. v Postojno. Ostali dve srečanji bosta v Kopru in Sežani.

Danes med Italijo in Egiptom finale vojaškega prvenstva

LIZBONA, 7. — Jutri se bo tukaj zaključilo prvenstvo vojaških reprezentanc NATO s srečanjem med Italijo in Egiptom. V prejšnjih tekmah je Italija premagala Portugalsko in Turčijo. V italijanskih športnih krogih računajo z zmago Italije, čeprav se zavedajo, da bo Egipt lahko nevaren nasprotnik. V egiptovski reprezentanci bo namreč nastopilo več državnih reprezentantov, med njimi znani centerhalf Hanafy.

SAH

Turnir kandidatov

AMSTERDAM, 7. — V VI. kolu turnirja kandidatov za svetovnega šahovskega prvaka je Filip (CSR) premagal Argentinca Panna v 37 potezah, Madžar Szabo pa Spaskega (SZ) v 38 potezah. Partiji med Gelerjem in Bronsteinom ter Petrosjanom in Pilnikom sta bili prekinjeni.

Po V. kolu je stanje naslednje: Smislov 3,5, Keres in Geler 3, Bronstein 2,5 (1), Filip 2,5, Panno in Spaski 2 (1), Szabo 1,5 (1), Pilnik in Petrosjan 1 (1).

Druga zmaga Pirca

BOGNOR REGGIS, 7. — V drugem kolu mednarodnega turnirja, na katerem sodelujeta tudi Jugoslovana Pirc in Janošević je Pirc dosegel drugo zmago. Premagal je Angleža Richarda. Janošević, ki je prvo partijo proti Angležu Grenu prekinil v slabšem položaju, je v drugem kolu v 27. potezi premagal Angleža Rosea.

LAHKOATLETIKA

MELBOURNE, 7. — Na atletski prireditvi v Melbournu je Avstralec John Landy zmagal v teku na 1 miljo s časom 3'58"6, kar je samo za 6 desetink sekunde slabše od njegovega lastnega svetovnega rekorda.

SYRACUSE, 7. — Ameriški boksar srednje kategorije Joe Giambra je premagal po točkah v 10 rundah Angleža Johna Sullivana.

Dva nova svetovna plavalna rekorda

NEW HAVEN, 7. — Jiro Nagasawa, japonski študent na univerzi v Yali, je včeraj že tretjič v enem mesecu zrušil svetovni rekord na 220 yardov metuljček s časom 2'19"4. Nagasawa, ki je doma iz Tokia, je na tej progi dosegel 14. marca čas 2'20"3 in 24. marca čas 2'20"1. Uradno priznani rekord na 220 yardov je doslej pripadal Japoncu Takashi Ishimotu, s časom 2'21"6, ki ga je postavil lani decembra.

DAYTONA BEACH, 7. — V okviru plavalnega prvenstva za ženske v ZDA, so plavalke kluba iz Lafayette (Indiana): Lucy Crocker, Barbara Love, Helen Hugues in Joan Rosazra postavile nov svetovni rekord v štafeti 4x100 yardov prosto s časom 3'56"8. Prejšnji rekord je pripadal klubu «Walter Reed Swim Club» s časom 3'59"2.

BOKS

29. junija v Bologni Wallace Smith-Loi?

PROVIDENCE, 7. — Svetovni prvak lahke kategorije Wallace «Bud» Smith iz Cincinnatija je sprejel ponudbo s 35.000 dolarjev garancije če bi branil svoj naslov 29. junija v Bologni proti evropskemu prvaku Italijanu Duiliu Loiu. Ponudbo je stavil organizator Renato Torri Tonyu Petronelliju, koordinatorju «Boksarske zveze ZDA».

NOGOMET

Jugoslavija-Francija 2:1

REKA, 7. — Na Reki je bila mednarodna nogometna tekma med študentskima reprezentancama Jugoslavije in Francije. Zmagala je pred okrog 7000 gledalci Jugoslavija z 2:1 (1:1).

Jugoslovani bi lahko zmagali še z višjim rezultatom, vendar je bila francoska obramba zelo požrtvovalna. Tudi pri Jugoslovanih je bila oba najboljši del moštva. Prvi gol so dosegli gostje, Jugoslovani pa so kmalu za tem izenačili, v drugem polčasu pa so bili še enkrat uspešni.

LEGNANO, 7. — V današnji uvodni tekmi II. lige je Legnano premagal Marzotto z rezultatom 1:0. Edini gol je dosegel v 35' drugega polčasa Pastore. Igra ni bila posebno lepa in jo je močno oviral močan veter.

TENIS

CLEVELAND, 7. — Dick Gonzales je četrtič zaporedoma zmaga na prvenstvu ameriških profesionalcev. V finalu je premagal Ekvadorjanca Francisca Seguro. Za tretje mesto je Trabert premagal Avstralca Hartwiga.

PALERMO, 7. — V nadaljevanju mednarodnega teniškega turnirja v Palermu so bili med drugimi doseženi naslednji rezultati: Segal (J. Afr.) - Jacobini (It.) 6:4, 6:3; Pietrangeli - Maggi 5:7, 8:6, 6:3.

V srečanju moških dvojic so bili doseženi naslednji rezultati: Helmrich-Branovič - Bergamo-Facchini 3:6, 9:7, 6:1; O'Donnel-Steward - Weiss-Maggi 2:6, 6:2, 6:1.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 8. t. m. ob 16. uri Universal film:
Saharska legija
V ponedeljek 9. t. m. ob 18. uri MGM film:
PAVLA

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 8. t. m. ob 16. uri
BAGDADSKE TANCICE
Tehnikolor Universal

Kino na Općinah
predvaja danes 8. t. m. z začetkom ob 15. uri in v ponedeljek 9. t. m. z začetkom ob 18. uri
cinemascope barvni film:
„Pred orkanom"

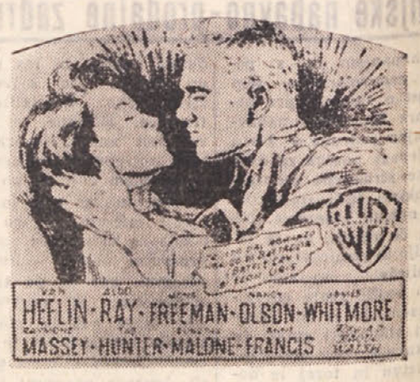

Kako si hočejo možje in žene dati zadnje poljube
Klic ljubezni v nevarnosti

Lambretta 150 cc vrste LD
Edini zastopnik za Goriško A. MEROLLI

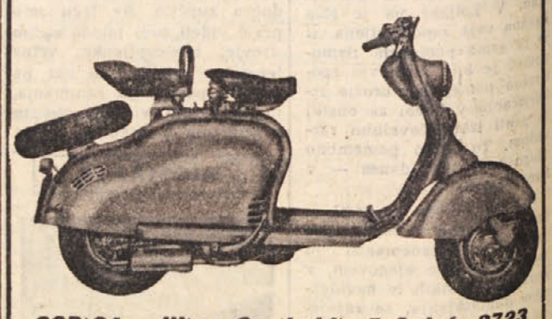

GORICA - Ulica Garibaldi, 5 Telef. 2723
PRODAJNA CENA L 150.000

PRIMORJE-EXPORT Nova Gorica-Tel. 07
UVOZNO - IZVOZNO podjetje za vse artikle v obmejnem prometu
Vršimo vse prevozniške usluge

IMPEXPORT
TRST, ULICA C. BATTISTI STEV. 23-I NAD.
Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT - TRIESTE
UVAZA: Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAZA: tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

Mehanična delavnica in črpalka bencina AGIP
SIMIČ MARIJ in BERNARDA
OPČINE - Narodna ulica 48
PREDSTAVNIŠTVO motociklov „CIMATTI"
S temi motocikli se lahko vozi brez patenta in evidenčne tablice. Dobite tudi nadomestne dele

„Oglasov ne plačuje trgovec, ki oglase naroča in tudi ne kupec, ki pri tem trgovcu kupuje. V resnici plača oglase konkurent, ki sam ne oglaša."
(Herbert Casson)

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Tretja knjiga)

Romantika in platonika sredi vojne

48. Tretje poglavje: Trst sredi vojne - Prva ljubezen - Zgodba o Šakalu

Rusija napravi še zadnji poizkus: svetuje avstrijski vladi, naj podaljša rok. Toda za avstrijsko vlado, za katero se skriva nemška, je kocka že padla. Pred vojno napovedjo še majhna komedija v stilu dunajske ali budimpeštanske operete: vrhovni poveljnik srbske vojske vojvoda Putnik se je znašel sredi ultimata na poti v domovino v — Budimpešti. Vrhovni poveljnik avstroogrske vojske, baron Konrad von Hötzendorf, ga da sicer aretirati, toda z vsemi častmi. Odvedejo ga v oficirski klub, kjer je bil viteško sprejet. Nakar mu dajo na razpolago poseben vlak, ki naj ga odpelje v Beograd, češ da ogrska vojska noče v tem trenutku oropati Srbije njenega vrhovnega poveljnika.

Srbija je medtem mobilizirala štiri sto tisoč mož in poslala jedro vojske na — bolgarsko mejo. Šestindvajsetega julija, pol ure pred potekom roka, dospe na Dunaj srbski odgovor, ki ne zadovolji avstrijske vlade. Tedaj odredi Avstrija delno mobilizacijo, v Bosni pa je uvedena vojaška diktatura. Madžarska pozove deželo na množični nabor. Govori se o delni mobilizaciji v Rusiji, Nemčiji in Franciji.

V Avstro-Ogrski je uvedena časopisna in pisemska cenzura. 28. julija se prvič pojavijo časopisi («Il Piccolo») z belimi lisami, ki bodo kmalu zavzele vse večji obseg. Isti dan napove Avstrija Srbiji vojno. 30. julija poročajo časopisi že o prvih spopadih na meji.

1. avgusta se končno zruši plaz nad Evropo. Nemčija napove Rusiji vojno, čez dva dni še Franciji in popolnoma nevtralni Belgiji. 4. avgusta napove Anglija vojno Nemčiji zaradi kršitve belgijske nevtralnosti. V naslednjih dneh napove Avstrija vojno Rusiji in Srbija Nemčiji. Takoj nato napove vojno Avstriji tudi Črna gora. Isto leto, leta 1914, stopita v vojno še Japonska na strani antante in Turčija na strani centralnih sil. Če je Avstrija upala, da bo zanjo vojna s Srbijo kazenska ekspedicija, se je kaj hitro znašla v strašni zmoti. V nekaj dneh je iz (namišljenega) lokalnega spopada na jugu črnožolte monarhije nastala evropska in čez mesec dni — svetovna vojna.

2.

Srbski pregovor pravi: «Što se babi htilo, to se babi snilo» — «Kar si ženska želi, o tem se ji sanja.» (Ali po Freudu: «Der Traum ist eine Wunscherfüllung» — «Sanje so izpolnitev želja»). Takrat, v začetku vojne, je vsak povprečni državljan veroval v tisto, kar si je najbolj želel. Nemci, rajhovski in avstrijski, so verovali najprej v «kazenski sprehod proti Srbiji,» ki se bo končal v nekaj dneh, kvečjemu v nekaj tednih. Ko sta stopili Rusija in Francija v vojno, so verovali v to, da se bo vojna sicer podaljšala za kak mesec; toda nemške armade da bodo s prodorom skozi Belgijo udarile Franciji v bok in jo zrušile v nekaj tednih kot v vojni 1870-71. Potem se bodo z vsemi silami vrgle na nepripravljeno in slabo oboroženo Rusijo in tudi njo kaj kmalu spravile na kolena.

Tudi pri nas doma smo verovali v čim hitrejši konec vojne, toda nasprotno kakor Nemci. Verovali smo, da bodo silne ruske armade udarile čez Karpate in zavzele Dunaj in Budimpešto. Francija in Anglija pa bosta z Rusijo vred zrušili tudi Nemčijo.

Tiste prve dni vojne sem pripovedoval doma, da mi je neki moj prijatelj, deček od Svetega Ivana, povedal, da so si pri njih nakupili kar tri velike vreče moke, češ, vojna da utegne še dolgo trajati in da bo potem nastopila lakota. Vprašal sem starše, če se mislimo tudi mi oskrbeti.

Znamenitost: prof. dr. Nedopil, slavni «Cariola», fotografiran med poukom 1916. «Foto»: sošolec Brueckner. Last sošolca Maksa Skumavca.

Mama je odvrnila:

«Tudi če bi vojna zares trajala — kje naj vzamemo denar za nakup?»

Oče pa je dejal s svojo suho ironijo:

«Al' so ljudje neumni. Vojne bo v enem ali dveh mesecih konec. Kje pa morejo Avstrijci vzdržati ruski naval?»

Tako smo se malone vsi in vsak po svoje vdajali iluzijam in ljubeznivim željam. V tem pogledu so nas avstrijske oblasti s svojimi ukrepi in s svojo cenzuro samo podpirale. Kajti če so cenzurirale polovico naslova, kakor na primer ob napovedi vojne Anglije Avstro-Ogrski, a dopustile vest v tekstu članka, je takoj vsakdo vedel, da so se oblasti zbale, da bi se prebivalstvo preveč ne prestrašilo. «Torej je to nekaj groznega,» si je vsakdo mislil. Če pa je cenzura črtala cel članek, je skušal vsakdo po skrivnih kanalih izvedeti, kaj je članek vseboval. In začele so krožiti najbolj fantastične vesti po mestu.

Še bolj neumno je bilo — in ta neumnost se je zdela včasih hotena —, ko so oblasti črtale le del ali nekaj vrstic članka v enem časopisu, v drugem pa pustile vest neokrnjeno. Tako je na primer cenzura dopustila «Edinosti», da je objavila vest, da se je velika ladja «Baron Gautsch» potopila zaradi tega, ker je bila zadela na (avstrijsko) mino. Stavek o mini je pri «Piccolu» cenzura črtala. (Ladja je vozila begunce iz Boke Kotorske in iz Dalmacije). Tako se je v Trstu nenadoma razširila vest, da sta angleška in francoska vojna mornarica vdrli v Jadransko morje, potopili ladjo in da se bodo vsak čas izkrcale njune čete v — Trstu. Zdaj tudi mi nismo več verjeli samo v mino, najmanj v avstrijsko, marveč smo se, kar nas je bilo «antantofilov», vdajali teden dni najslajšim iluzijam. Večina prebivalstva pa je trepetala ob misli, da bi se utegnila razviti okrog Trsta nova fronta, medtem ko so bili italijanski iredentisti zaskrbljeni zaradi dejstva, da Italija še ni bila v vojni in bi utegnilo pomeniti izkrcanje zaveznikov v Trstu zanje nevaren precedens (kot posnemam iz knjige Giuliana Gaete: «Trieste durante la guerra mondiale»).

Kako prav so imeli tisti naši znanci pri Svetem Ivanu, ki so si bili nakupili tri vreče moke, smo morali kaj kmalu izkusiti na lastni koži oziroma na lastnem želodcu. Tisti čas je bil v Trstu c.kr. namestnik še princ Hohenlohe, katerega je pozneje zamenjal baron Fries-Skene. Zakaj tiste prve čase vojne, ko je bilo v državi še vsega v izobilju, ni poskrbel bolje za oskrbo mesta, je ostalo do danes uganka. Kajti medtem ko so možje in sinovi oblačili plavkasto sive uniforme in odhajali na fronto, so se žene, matere in otroci postavljali v neskončno dolge vrste, da bi si mogli nabaviti štruco kruha. Nezadovoljstvo se je med prebivalstvom razširilo že v prvih vojnih mesecih, žene so kaj kmalu začele glasno zahtevati kruha in vrnitev mož in sinov. V tem so prednjačile naše vrle Šentjakobčanke, ki so že tisto prvo leto vojne pokazale bojevitost, odločnost in pogum.

(Nadaljevanje sledi)